

ПРОГРАМ УПРАВЉАЊА 12.11. 2024 год.
СРЕМСКА КАМЕНИЦА

НАЦИОНАЛНИМ ПАРКОМ ФРУШКА ГОРА

ЗА 2025. ГОДИНУ

Сремска Каменица

Новембар, 2024. године

Садржај

Увод	1
1. Приказ главних природних и створених вредности, као и природних ресурса	2
2. Оцена стања животне средине заштићеног подручја.....	4
3. Преглед конкретних активности, делатности и процеса који представљају фактор угрожавања заштићеног подручја	4
4. Дугорочни циљеви заштите, очувања и унапређења и одрживог развоја	6
5. Анализа и оцена услова за остваривање циљева	7
6. Приоритетне активности и мере на заштити, одржавању, праћењу стања и унапређењу природних и створених вредности.....	8
6.1. Заштита станишта	8
6.1.1. Одржавање ливада и ливадо-степа	8
6.1.2. Контрола ширења бршљана и заштита шума од пепелнице	9
6.1.3. Праћење појаве сушења шума	10
6.1.4. Мониторинг диверзитета инсеката	10
6.1.5. Дијагнозно-прогнозна служба	11
6.1.6. Праћење процеса обнове у различитим шумским екосистемима	12
6.1.7. Заштита шумских екосистема од пожара	12
6.1.8. Ревитализација шумских екосистема.....	14
6.2. Заштита флоре и фауне.....	15
6.2.1. Истраживање и праћење стања популација заштићених и строго заштићених врст	15
6.2.2. Заштита орла крсташа (<i>Aquila heliaca</i>)	15
6.2.3. Заштита шумске сове (<i>Strix aluco</i>)	16
6.2.4. Збрињавање и рехабилитација строго заштићених и заштићених врста дивљих животиња.....	16
6.3. Заштита геонаслеђа.....	17
6.3.1. Истраживање, мониторинг, одржавање и уређење објеката геонаслеђа	17
6.3.2. Геопарк Фрушка гора – лесленд	18
6.4. Заштита и очување еколошких коридора	18
6.5. Културно наслеђе	18
6.6. Дигитализација	19
6.7. Остало.....	20
6.7.1. Управљање отпадом и чишћење простора	20
6.7.2. Мониторинг изворишта, водених токова и акумулац	20

6.7.3.Израда катастра путне мреже	21
6.8.Рад чуварске службе	21
6.8.1.Бруто зараде чувара	21
6.8.2.Остали трошкови чуварске службе	22
6.8.3.Набавка средстава рада	22
7. Приоритетни задаци научно-истраживачког и образовног рада	23
7.1.Образовање, популаризација и промоција научних истраживања.....	23
7.2.Израда стратегије обнове аутохтоних шума.....	23
7.3.Постављање огледних површина за различите помоћне мере природном обнављању.....	24
7.4. Истраживање фунгије Фрушке горе	24
7.5. Увођење нових информационих технологија	25
7.6.Пројекат унапређења општекорисних функција шума	26
7.7.Едукација запослених	26
8. Планиране активности на одрживом коришћењу природних вредности, развоју и уређењу простора	27
8.1. Шуме	27
8.1.1.Одрживо газдовање шумама	27
8.1.2.Споредни шумски производи	33
8.2.Ловна и риболовна фауна	34
8.2.1.Реинтродукција европског јелена	34
8.2.2.Побољшање услова у ловишту	34
8.2.3.Мониторинг дивљачи	35
8.2.4. Набавка дивљачи	36
8.2.5. Заштита и управљање риболовном фауном	37
8.3.Пољопривредно земљиште	38
8.4.Туризам	38
8.5.Уређење, изградња и одржавање објеката и инфраструктуре	40
8.5.1. Изградња, опремање и одржавање излетничке и рекреативне инфраструктуре	40
8.5.2. Одржавање излетничких локалитета	42
8.5.3.Улазне станице у Национални парк Фрушка гора	43
8.5.4.Текуће одржавање објеката управљача	43
8.5.5.Реконструкција и доградња објеката за туризам	45
8.6.Набавка средстава рада	45
9.Просторна идентификација планских намена и режима коришћења земљишта	45
9.1.Утврђивање граница.....	45
9.2.Примена Плана управљања и Правилника о унутрашњем реду и чуварској служби НП Фрушка гора	47
10.Активности на промоцији вредности заштићеног подручја	47
10.1.Промоција.....	48
10.2.Комуникација и информисање на подручју Националног парка Фрушка гора	49
10.3.Пружање услуга и организација догађаја и програма за посетиоце и локално	

становништво	49
10.4.Међународна сарадња	50
11.Студијска (истраживачка), програмска, планска и пројектна документација потребна за спровођење циљева и активности	51
11.1.Учешће у изради Просторних и Урбанистичких планова	51
11.2.Легализација објеката	52
11.3.Израда планова	52
11.4.Откуп земљишта	54
12.Облици сарадње и партнерства са локалним становништвом и другим власницима и корисницима непокретности	55
12.1.Управљање посетиоцима	55
12.2.Сарадња са другим институцијама и организацијама	56
12.3.Сарадња са другим корисницима	56
12.4.Рад осталог особља и материјални трошкови.....	57
13.Активности и мере на спровођењу плана са динамиком и субјектима реализације програма управљања и начин оцене успешности његове примене	58
14) Финансијска средства и друге материјалне претпоставке за извршавање поверених послова у управљању заштићеним подручјем и начин њиховог обезбеђења	59

Програм управљања Националним парком Фрушка гора за 2025. годину доноси се на основу Закона о заштити природе ("Службени гласник РС" бр.36/2009, 88/2010, 91/10, 14/2016 и 95/2018 – други закон) и на основу Закона о националним парковима ("Службени гласник РС" бр.84/2015 и 95/2018 – други закон)

УВОД

Национални парк Фрушка гора основан је ради: одржања степских и шумостепских станишта; одржања шумских екосистема са разноврсним типовима храстових шума, посебно реликтном термофилном шумом храстова са грабићем, медитеранског обележја; очувања станишта и популације дивље флоре националног и европског значаја са присуством панонских ендемских и бројних реликтних врста из терцијера и породице орхидеја; очувања станишта 2 преко двеста врста птица, међу којима се истиче орао крсташ, орао кликташ, црна рода, голуб дупљаш, црна жуна, беловрата мухарица и црноглава стрнадица; очувања глобално угрожене врсте текуница; очувања налазишта фосила, изданака са откривеним геолошким творевинама значајним за сагледавање геолошке грађе и историјскогеолошког развоја литосфере; очувања јединственог брдског предела са гребенским делом под шумом и падинама; очувања реке Дунав, изворишта вода и влажних станишта; очувања културно-историјских споменика са 17 српских православних манастира и заштите и очувања спомен обележја. Национални парк Фрушка гора налази се на северу Републике Србије у Аутономној покрајини Војводини и заузима Централни масив, Липик, Ворово, Надош и Опаљеник, и већи број мањих просторних целина: Чортановачка шума, Курјаковац 1, Курјаковац 2, Крушедолски пашњак, Нерадински до, Лединци - Старо Село, Врдник колонија, Јазачки пашњаци, Реметски до, Манђелошки пашњаци, Лежимирски пашњаци, Косаниште, Куњат, Аде и спрудови - Бразилија, Черевећке ливаде - Липска страна, Милованово брдо, Дангуба, Марков до и Шидско Церје. Национални парк Фрушка гора простире се на деловима територија: града Новог Сада - општина Петроварадин, града Сремске Митровице, општина Бачка Паланка, Беочин, Инђија, Ириг, Сремски Карловци и Шид, укупне површине 26.672 ха, од чега је 19.308 ха у државној својини, а у приватној и другим облицима својине 7.364 ха, од чега је I степеном обухваћено 3%, II степеном 67% и III степеном 30% укупне површине.

1. Приказ главних природних и створених вредности, као и природних ресурса

Фрушка гора је доминантна рељефна целина на југу Панонске низије и непоновљив простор богате и очуване природе. Разнолик састав стена, јединствен рељефни облик, воде, бујне шуме и отворена станишта у окружењу, разноврстан живи свет и препознатљив људски печат, уклопљени и надовезани једно на друго чине Фрушку гору особеним и драгоценим заштићеним подручјем.

Фрушка гора представља огледало геолошке грађе равничарских предела потонулих терена Панонске низије у свом окружењу. У њеном језгру су присутне палеозојске и мезозојске седиментне стене, мезозојске и терцијарне магматске стене као и различити метаморфити. По ободним деловима планине, на њеним падинама и у подножју, распрострањене су неогене наслага стваране током Панонског мора и различити генетски типови квартарних творевина.

Одликује се богатим геолошким диверзитетом који га чини јединственим геотипом на нашим просторима. Овде се налазе многобројна налазишта фосила, бројни изданци са откритим геолошким творевинама значајним за сагледавање геолошке грађе и историјско-геолошког развоја литосфере у Панонској регији и Подунављу.

Основно обличје Фрушке горе настало је тектонским процесима када је, издизањем плоча дуж раседа образована структура хорста. Током квартара и навејавањем лесних седимената створен је завршни облик Фрушке горе формирањем благих лесних заравни на јужним и нешто краћим и одсеченијим на северним падинама. Падине Фрушке горе су испресецане богатом мрежом потока бујичног карактера који често пресушују. Потоци са јужне падине се губе у подножју, а са северне се пробијају до Дунава. На неким од њих постоје водопади, једини у Војводини.

Фрушка гора својим обличјем условила је појаву специфичних микроклимата, распоредом количине падавина и ублажавањем температурних крајности.

Фрушка гора је пре свега шумско подручје, уз мањи удео ливадостепске и шумо–степске вегетације, шибљака и живица. Оно што Фрушку гору чини јединственом и особеном управо је спој шумских, шумо-степских и ливадостепских станишта. Шуме Фрушке горе сачињене су од великог броја врста дрвећа и грмља. Доминирају сребрнолисна липа (*Tilia tomentosa*), храст китњак (*Quercus petraea*), буква (*Fagus sylvatica*) и граб (*Carpinus betulus*). Поред њих ту су и друге врсте храстова, попут цара (*Quercus cerris*), медунца (*Q. pubescens*), крупнолисног медунца (*Q. virgiliana*), балканског китњака (*Q. daleschampii*), сладуна (*Q. frainetto*), затим ситнолисна липа (*Tilia cordata*), клен (*Acer campestre*), горски јавор (*Acer pseudoplatanus*), јавор млеч (*Acer platanoides*), дивља трешња (*Prunus avium*), брекиња (*Sorbus torminalis*), жешља (*Acer tataricum*), црни јасен (*Fraxinus ornus*), врсте рода врба (*Salix spp.*) и топола (*Populus spp.*) и друге дрвенасте врсте.

На Фрушкој гори забележено је око 1.500 врста виших биљака и око 150 врста маховина. Присутне су бројне врсте папрати, као што су бујад (*Pteridium aquilinum*), навала (*Driopteris filix mas*), желењи језик (*Scolopendrium vulgare*) и заштићена врста, плевика (*Paragymnopteris maranthae*). Од строго заштићених врста издвајају се реликтне врсте терцијера, ловорасте јеремичак (*Daphne laureola*), кадивка (*Kitaibelia vitifolia*), као и реликти бореала и различитих периода ксеротерма: бабалушка (*Sternbergia colchiciflora*), велика саса (*Anemone pulsatilla*), татарско зеље (*Crambe tataria*), гороцвет (*Adonis vernalis*) и др., који одређују основна обележја реликтне степе на фрушкогорском лесном платоу. Особеност флористичког диверзитета огледа се у присуству 31 врсте из породице орхидеја.

До сада је на Фрушкој гори евидентирано преко 2200 врста гљива, али је њихов укупан број вероватно много већи. Старе шуме су станишта најбогатија врстама гљива због велике количине дрвне масе подложне разградњи и труљењу, у чему оне имају важну улогу. Поред тога, виталност шума у великој мери зависи од микоризних односа између гљива и корења дрвећа.

Ентомофаунистички, Фрушка гора представља један од најизученијих простора Србије. Од око 200 угрожених врста инсеката на националном и међународном нивоу издвајају се велики цар (*Anax imperator*), ватрени јуришник (*Crocothemis erythraea*), *Gomphus (Stylurus) flavipes*, кобилица месождерка (*Saga pedo*), велика храстова стрижибуба (*Cerambyx cerdo*), букова стрижибуба (*Morimus asper funereus*), алпска стрижибуба (*Rosalia alpina*), *Carabus (Pachystichus) hungaricus*, буба јеленак (*Lucanus cervus*), велики пегавац (*Glaucopsyche (Maculinea) arion*), ластин репак (*Papilio machaon*), ускршњи лептир (*Zerynthia polyxena*), црнооки аполон (*Parnassius mnemosyne*) и зановетак (*Colias myrmidone*). Међу њима су 24 ендемичне врсте за Балканско полуострво, као и 28 врста за које је ово једини налаз за Србију.

Изненађујуће вредна фауна риба настањује потоке уз Дунав, где живе клен (*Leuciscus cephalus*), гавчица (*Rhodeus amarus*) и скобаљ (*Chondrostoma nasus*). Важни представници водоземаца су шумска жаба (*Rana dalmatina*), крастаче (*Bufo sp.*), мукачи (*Bombina sp.*), а гмизаваца зелембаћ (*Lacerta viridis*), кратконоги гуштер (*Ablepharus kitaibelii*) и обични смук (*Zamenis longissimus*). Од ретких птица дупљарица, овде се гнезде црна жуна (*Dryocopus martius*), голуб дупљаш (*Columba oenas*) и беловрата мухарица (*Ficedula albicollis*). Фрушка гора је до скоро била једино стабилно гнездилиште орла крсташа (*Aquila heliaca*) у Србији, а од крупних грабљивица ту су и кликташ (*Aquila pomarina*) и белорепан (*Haliaeetus albicilla*). Из групе сисара на Фрушкој гори живи око 60 врста од којих се посебно издваја присуство 17 врста слепих мишева (*Chiroptera*), текуница (*Spermophilus citellus*) и слепо куче (*Nanospalax leucodon*). Од крупних сисара присутни су срна, дивља свиња, европски јелен и бројне друге врсте.

На Фрушкој гори налази се седамнаест манастира, насталих од XV до XVIII века: Беоцин, Раковац, Ђипша, Привина глава, Крушедол, Велика Ремета, Гргетег, Старо и Ново Хопово, Врдник (Раваница), Јазак, Стари Јазак, Мала Ремета, Бешеново, Шишатаовац, Петковица и Кувездин. У бројним историјским превирањима, као што су Батонов устанак (I век), Тицанова буна (XIX век), НОБ (средином XX века) и бомбардовање (крајем XX века), најважнију улогу Фрушка гора одиграла је као склониште, уточиште и прибежиште. Данас је Фрушка гора важно излетиште, а најпосећенија места су Стражилово, Парагово, Змајевац, Бранковац, Иришки венац, Летенка, Андrevље, Рохал базе, Бања Кулина са акумулацијама Сот и Мохарач.

На основу Уредбе о еколошкој мрежи (Сл. Гласник РС 102/10), Фрушка гора представља еколошки значајно подручје у Републици Србији (бр. 14. Фрушка гора и Ковиљски рит). Подручје Националног парка Фрушка гора уписано је у регистар међународно значајних станишта птица (Important Bird Area, IBA - 011SER). Национални парк Фрушка гора са широм околином уписан је у Ботанички значајна подручја Србије, односно централне и југоисточне Европе (IPA, Стевановић, В.. 2005). Фрушка гора представља одабрано подручје за дневне лептире у Србији (РВА – Prime Butterfly Areas) на подручју које се оквирно поклапа са границама постојећег Националног парка.

2.Оцена стања животне средине заштићеног подручја

Подручје Фрушке горе је под великим утицајем човека што се негативно одразило на очување природних одлика и појава као и биодиверзитетских вредности заштићеног подручја Националног парка Фрушка гора и подгорине.

Аутохтоност биљних заједница, флора и вегетација су очувани али у скромнијем обиму тако да је присутно смањење бројности, па чак и нестајање популација неких биљних и животињских врста, услед деградације и угрожавања њихових станишта.

3.Преглед конкретних активности, делатности и процеса који представљају фактор угрожавања заштићеног подручја

Без обзира на унутрашњу хетерогеност (еколошку, историјску, културну и сваку другу), Национални парк Фрушка гора представља јединствен простор на којем се сучељавају различити и бројни интереси, односно захтеви за његово коришћење. Стихијска урбанизација и привредни развој довели су до свеопштег притиска на доскора углавном пољопривредне и шумске површине, односно на простор који се у те сврхе искључиво користио до пре непуних 100 година.

Најважнији угрожавајући фактори на простору Националног парка Фрушка гора су (детаљан опис дат је у Плану управљања):

Угроженост шума

Због лошег газдовања у прошлости (пре проглашења простора за национални парк) шуме су углавном изданачког порекла.

Угроженост ливадо-степа

Смањење површина под ливадо-степама на ободу парка због њиховог претварања у пољопривредно земљиште или због зарастања (сукцесије) услед недовољне испаше.

Површински копови

На подручју Националног парка Фрушка гора налази се 16 напуштених површинских копова већих димензија, као и велики број мањих на којима још увек није урађена рекултивација.

Отпад

На подручју Националног парка није решен проблем одношења комуналног отпада.

Бесправна градња

Иако по ободу Националног парка живи велики број људи бесправна градња данас није изражен проблем али постоје одређена подручја (нпр. Чортановачка шума и Поповица) где је због неадекватног управљања простором у прошлости овај проблем значајан.

Објекти

На подручју Националног парка Фрушка гора налази се већи број туристичких и других објеката чија инфраструктурна опремљеност не одговара данашњим прописима заштите животне средине (септичке јаме, пречистачи, одлагалишта отпада...) тако да представљају локални угрожавајући фактор.

Саобраћај

Велики број јавних путева на простору националног парка и велика фреквентност саобраћаја су значајан угрожавајући фактор због буке, емисије гасова, посебно тешких метала и нарушавање стабилности природног простора усеком трасе пута.

Сакупљање дивљих биљака, животиња и гљива

Одређен број дивљих врста биљака, животиња и гљива, или њихових делова (листови, цветови, плодови, плодоносна тела...) предмет су сакупљања у природи од стране посетилаца или особа које их циљано сакупљају ради продаје. Брање различитих

врста лековитих биљака на простору Националног парка присутно је али у обиму који не угрожава опстанак врста.

Пашарење

Недовољна испаша (због слабо развијеног сточарства) на ливадо-степским стаништима по ободу парка убрзава сукцесију вегетације и тиме нестанак ових биоценоза.

Шумокрађа и бесправна сеча

Лоша економска ситуација у друштву условљава и велику опасност од шумске крађе.

Криволов

Данас је овај фактор смањеног ризика, али ипак и даље постоји јер ловиште „Национални парк Фрушка гора“ окружује укупно 57 насеља и насељених места, а велика отвореност представља ограничавајући фактор контроле и чувања.

Посетиоци

Излетници током целе године, као и локално становништво из насеља по ободу парка, представљају битан фактор угрожавања природних вредности Националног парка.

Пожари

Пожари представљају угрожавајући фактор у контактним зонама Националног парка и приватних поседа на којима власници, најчешће у пролеће и јесен, пале ватре како би спалили остатке траве, лишће и отпад приликом чишћења својих парцела.

4. Дугорочни циљеви заштите, очувања и унапређења и одрживог развоја

Општи концепт заштите Националног парка Фрушка гора заснива се на унапред утврђеним законским решењима, којима је намена већ утврђена, чиме је условљена приоритетна функција, као и циљ управљања у складу са њом као и досадашњим искуствима у управљању овим заштићеним подручјем које се под данашњим степеном заштите налази од 1960. године.

Под управљањем заштићеним природним добром подразумева се развијен систем мера и активности којима се уређују сва питања од значаја за успешно планирање и спровођење мера заштите, очувања и унапређивања посебних природних вредности, рационално и планско коришћење (одрживо коришћење) природних ресурса, обезбеђивање полифункционалности уз поштовање начела очувања природних

вредности и равнотеже природних екосистема. Подразумева се функционално уређивање за потребе дозвољених видова коришћења и најповољнијег развоја уз стално утврђивање и праћење стања у природи. План управљања карактерише принцип активне заштите, односно концепт интегрално-развојне заштите на коме се и заснива "одрживи развој". Суштински циљ је очување у што изворнијем облику природних вредности, а циљеви управљања су:

- 1) очување и унапређење вредности биодиверзитета, геодиверзитета, као и културно-историјских вредности;
- 2) очување и унапређење еколошки значајних подручја и разноврсност предела;
- 3) очување објеката геонаслеђа;
- 4) очување и унапређење станишта, типова станишта и популације дивље флоре и фауне;
- 5) очување и унапређење адекватног квалитета живота људи у Националном парку кроз развој друштвене, културне и економске активности;
- 6) очување културно-историјског наслеђа;
- 7) очување традиционалног начина живота;
- 8) очување природних процеса и равнотеже између природних процеса и људске активности, односно одрживи развој Националног парка;
- 9) импресиван доживљај природе посетиоцима, образовање, истраживање, спорт и рекреација.

5.Анализа и оцена услова за остваривање циљева

Имајући у виду искуства из претходног програма, као и постојање предуслова за остваривање постављених циљева заштите, очувања, унапређења, одрживог коришћења и развоја, може се констатовати да постоје реалне могућности и услови да се они остваре.

У ранијим периодима, програми заштите и развоја природних вредности од стране управљача и других надлежних организација нису постигли задовољавајуће резултате пре свега услед хроничног недостатка материјалних средстава и адекватних пројеката управљања природним процесима и антропогеним утицајима. Посебно је била занемарена улога локалне заједнице, њихових интереса и могућности да буду информисани и да учествују у процесу одлучивања.

Полазећи од дефинисаних циљева заштите, очувања и унапређења и одрживог развоја, за остварење свих дугорочних циљева морају се створити претпоставке и обезбедити услови што подразумева:

- организацно, кадровско и техничко опремање управљача,
- међусобно разумевање и сарадња свих институција – корисника,

- учешће и подршка локалне самоуправе и локалног становништва у реализацији циљева,
- учешће и подршка научних и истраживачких институција у остварењу дефинисаних циљева,
- обезбеђење финансијских средстава и законских инструмената за реализацију дугорочних циљева и других претпоставки.

6. Приоритетне активности и мере на заштити, одржавању, праћењу стања и унапређењу природних и створених вредности

6.1.Заштита станишта

6.1.1. Одржавање ливада и ливадо-степа

Ливадски и ливадско-степски екосистеми одликују се богатством биодиверзитета.

С обзиром да су у питању врло осетљива станишта подложна постепеном зарастању, током 2025. године спроводиће се активности на њиховом одржавању.

Уклањање жбунасте вегетације и инвазивних врста (ручно и машински), кошење, сасецање дрвенастих избојака и изданака одвијаће се на планираним површинама.

У зависности од стања ливадских станишта и временских прилика, динамика радова на одржавању ових површина спроводиће се у неколико наврата.

Планиране су следеће површине:

ГЈ 3801	14,32	ха
ГЈ 3802	4,44	ха
ГЈ 3803	17,50	ха
ГЈ 3804	4,93	ха
ГЈ 3806	32,85	ха
ГЈ 3807	4,00	ха
ГЈ 3808	28,68	ха
ГЈ 3809	10,44	ха
ГЈ 3811	10,42	ха
ГЈ 3812	15,64	ха
УКУПНО	143,22	ха

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	1.965.000,00	Јавно предузеће
ПС за урбанизам и заштиту животне средине	900.000,00	

Интезивна пољопривреда (њиве, воћњаци, виногради), недостатак испаше и други антропогени утицаји угрозили су опстанак пашњачких површина. Ова осетљива станишта подложна су закоровљавању и обрастању (глог, дивља ружа, багремац...) те је потребно вршити њихову ревитализацију што је од посебне важности за опстанак и очување биљних и животињских врста које су специјализоване за таква станишта.

У 2025. години, Управљач ће настојати да кроз различите пројектне предлоге, субвенцијама и сарадњом са локалним самоуправама, обезбеди средства за одржавање и обнову пашњачких површина како би се успорио процес природног обрастања ових станишта.

Надлежне институције су претходних година учествовале у су/финансирању средстава за одржавање ливадских, ливадо-степских и пашњачких површина.

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	300.000,00	Јавно предузеће, Грађанска удружења, ПЗЗП

6.1.2. Контрола ширења бршљана и заштита шума од пепелнице

Обрастањем крошњи стабала бршљаном долази до смањења асимилационе површине лишћа нападнутог дрвета и његове девитализације. Својом тежином бршљан оптерећује стабла што би у условима јаким временских непогода могло проузроковати њихово изваљивање.

Контрола и периодично пресецање бршљана који се пење у крошње, неопходно је ради дугорочног опстанка и стабилности шумских састојина.

Мониторинг и откривање површина са већим процентом обраслости бршљаном, картографско обележавање са детаљном локацијом стабла које на себи има бршљан.

Надлежне институције су периодично учествовале у су/финансирању ове активности.

Планом је предвиђено пресецање бршљана на 60,91 ха.

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	750.000,00	Јавно предузеће

Појава храстове пепелнице може значајно умањити успешност обнове храстових шума. Пепелница утиче на виталност младих биљака, доводи до физиолошког

слабљења биљке, може узроковати сушење и опадање листова, смањења висинског прираста.

У 2025. год планирано је сузбијање пепелнице на 15,95 ха.

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	96.000,00	Јавно предузеће

6.1.3. Праћење појаве сушења шума

Последице климатских промена постају све видљивије а посебан проблем је све присутнија појава сушења шума.

Активности на заштити шумских екосистема врши се кроз континуирано праћење стања (сушења) шума кроз постављену мрежу биоиндикацијских тачака.

За праћење стања (сушења) шума у европској мрежи 16 x 16 км на подручју Националног парка Фрушка гора постављене су две биоиндикацијске тачке нивоа 1 (Сремска Каменица, Лежимир), нивоа 2 (Сремска Каменица и Краљеве столице) и нивоа 3 (Андревље) у сарадњи са Институтом за низијско шумарство и животну средину.

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	200.000,00	Јавно предузеће, Инст. за низијско шум. и жив. средину

6.1.4. Мониторинг диверзитета ентомофауне Националног парка Фрушка гора

У 2025. години ће се вршити мониторинг диверзитета ентомофауне због важне улоге при заштити шумских екосистема Националног парка Фрушка гора. Пројекат се реализује у сарадњи са Институтом за низијско шумарство и животну средину.

Проучавање света инсеката у заштићеним биоценозама ЈП Национални парк Фрушка гора отпочело би по вертикали и хоризонтално са распоном надморских висина значајних за мониторинг диверзитета ентомофауне (од око 86 до 539 метара надморске висине) на овим просторима.

Активности:

-Реализација ентомофаунистичких истраживања ретких, заштићених, штетних, интродукованих, миграторних и инвазивних врста инсеката, планиране теренске активности и одабрани индикатор локалитети првог, другог и трећег степена режима

заштите у заштићеним биоценозама ЈП Национални парк Фрушка гора за период: јануар-децембар 2025. године.

-Утврђивање и праћење диверзитета ентомофауне на локалитетима првог, другог и трећег степена режима заштите.

-Припрема и планирање израде научних и стручних публикација, припрема и планирање едукативних и популарних садржаја у служби промоције, популаризације и заштите заштићеног подручја.

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	200.000,00	Јавно предузеће, Инст. за низијско шум. и жив. средину
МЗЖС	320.000,00	

6.1.5. Дијагнозно-прогнозна служба

Програм прогнозно-извештајне службе садржи у себи активности које су проистекле из Закона о шумама ("Службени гласник РС" бр. 30/2010, 93/2012, 89/2015 и 95/2018-други закон). Све активности обављају се у координацији са Управом за шуме и Прогнозно-извештајним центром (Институт за низијско шумарство и животну средину у Новом Саду). Пројекат се реализује у сарадњи са Институтом за низијско шумарство и животну средину а обавеза Националног парка је прикупљање и достава података.

Активности:

- 1.Мониторинг ранопролећних дефолијатора сакупљањем зимских гранчица на локалитетима на којима је угроженост од каламитета и градације извесна
- 2.Постављање ловних стабала због праћења стања поткорњака
- 3.Праћење бројности ларви ранопролећних дефолијатора на храстовом лишћу
- 4.Мониторинг процентуалног учешћа врста у крунама дрвећа
- 5.Мониторинг губара у шумским екосистемима Националног парка
- 6.Постављање одређеног броја огледних површина за праћење бројности малог и великог мразовца
- 7.Израда извештаја по Закону о шумама ("Службени гласник РС" бр. 30/2010, 93/2012, 89/2015 и 95/2018-други закон)

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	190.000,00	Јавно предузеће, Инст. за низијско шум. и жив. средину

6.1.6. Праћење процеса обнове у различитим шумским екосистемима

Праћење процеса обнове у различитим шумским екосистемима ће обухватити колаудацију извршења свих радова на обнављању и нези свих планираних састојина, као и састојина обновљених у протеклој години. Посебан акценат треба дати на мониторинг букових састојина у којима је у 2022. години био значајан урод семена, као и китњакових састојина у којима је 2023.године био делимичан урод, а 2024. године обилнији урод жира.

Праћење штетног утицаја дивљачи на младе састојине, као и праћење састојина оштећених од пожара и екстремно високих температура (које су најизраженије биле у 2024.години), наставиће се и у 2025. години.

Додатну пажњу треба усмерити на састојине које су оштећене олујним невременом 19. и 21.07. 2023.године. на већим површинама уз могућност примене нових информационих технологија и дрона.

Активности:

1. Вођење шумске хронике,
2. Фенолошка осматрања – цветања и плодоношења главних едификатора (нарочито храстова),
3. Осматрање здравственог стања,
4. Оцена угрожености младих састојина.

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	400.000,00	Јавно предузеће, Инст. за низијско шум. и жив. средину

6.1.7. Заштита шумских екосистема од пожара

У циљу заштите од пожара како шумских састојина тако и свих објеката, ЛП Национални парк Фрушка гора поседује израђен План заштите од пожара, као и Програм реализације мера и задатака из планова заштите од пожара који се доноси сваке године. Национални парк је опремљен и системом даљинске детекције пожара и дроном за брзо лоцирање и надзор пожаришта. У наведеном програму су предвиђене организационе и техничке мере заштите шума од пожара, набавка и смештај алата и опреме за гашење пожара, активности заштите од пожара за објекте (провера и сервисирање система за дојаву пожара, сервисирање ручних апарата за гашење пожара, одржавање громобранских инсталација) и унутрашња контрола мера и активности на заштити од пожара.

Од стручно оспособљених и обучених радника Националног парка формирана је ватрогасна бригада која је издељена на водове при чему је свака радна јединица посебан вод. Наведена ватрогасна бригада је организована у виду сталних 24 часовних активних и пасивних дежурстава током целе године, с вишим степеном ангажованости у сезонским периодима када постоји појачана опасност од шумских и осталих пожара који могу да угрозе карактеристике заштићеног подручја Националног парка и нанесу немерљиве штете.

Активности:

- унапређење система надзора шумских пожара у сарадњи са надлежним миистарством;
- усклађивање ватрогасне јединице због промене категорије угрожености од пожара и сврставање у прву категорију угрожености од пожара;
- одржавање обуке по посебном програму са полагањем стручног испита до 10 запослених, као и одржавање основне обуке свих осталих запослених у сврхе обнове знања и савладавање технике гашења и спашавања у случају појаве пожара.
- одржавање 11,59 км противпожарних путева, 28,12 ха противпожарних пруга и 1,86 ха противпожарних просека, како би ватрогасна возила, средства и ватрогасци могли лакше доћи до опожарене површине;
- набавка 1 ватрогасног возила које би било опремљено специјализованом опремом за лакши приступ пожару и системима за гашење пожара.
- набавка противпожарних апарата С-9 10 комада, и испитивање противпожарних апарата на хладни притисак.
- набавка противпожарне опреме 50 метларица, 5 напртњача;
- постављање обавештења (налепница) „забрањено ложење ватре“ око 500 ком. и „дозвољено ложење ватре уз обавезу гашења“ око 200 ком. на за то предвиђеним локацијама;
- набавка комплетне интервентно – ватрогасне опреме 20 комада;
- набавка техничке опреме и материјално техничких средстава по правилнику о организовању заштите од пожара према категорији угрожености од пожара (минимум техничке опремљености, одговарајуће опреме и материјално техничких средстава коју мора поседовати ватрогасна јединица правног субјекта по категоријама)

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	3.000.000,00	Јавно предузеће
МЗЖС	3.405.000,00	
ПСПВШ	4.374.711,00	

6.1.8. Ревитализација шумских екосистема

Шуме у Националном парку Фрушка гора представљају посебне природне вредности и према Документационој основи која је претходила изради Закона чине 87% укупне површине заштићеног подручја I категорије.

Заступљено је преко 30 типова шума (разноврсног фитоценолошког састава), које су претежно мешовите са преко 50 врста дрвећа, по пореклу изданачке (више од 80%), али и значајне очуваности (преко 80%).

Последњих деценија су све израженије климатске промене у којима је било неколико година са посебно високим температурама, а 2024. је била најекстремнија. Долази и до појава суперћелијских олуја које изазивају екстремно јако невреме са олујним ветровима. Током прошле 2023.године такво невреме је погодило Национални парк Фрушка гора. На појединим местима у невремену су оштећене читаве састојине (делови шуме) на површини од 1149,83 ха, као и многобројна појединачна стабла која су потпуно поломљена или у већој или мањој мери оштећена.

Дошло је до нарушавања природне равнотеже у екосистему, промене микроклиматских услова станишта знатног броја биљних и животињских врста. Уништена или оштећена стабла су физиолошки ослабила и створени су услови за размножавање штетних инсеката и осталих патогена који представљају опасност за заштићено подручје.

Након утврђивања стања оштећених екосистема (обиласка терена, утврђивања и снимања површина, премеравања и обележавања оштећених стабала, обрачунавању количине дрвне масе која је оштећена, изради планских докумената, уз напомену да укупна штета није у потпуности ни утврђена, због обимности и недостатка процене штете на укупном биодиверзитету, приступило се уклањању и изношењу оштећених стабала, како би се започела ревитализација станишта и извршило унапређења природе.

Током 2025. године извршиће се утврђивање стања оштећених екосистема, евидентирање оштећених и уништених стабала, те њихово уклањање из шумских састојина као и одређени узгојни радови на делу три газдинске јединице и то: Ворово-Липовача-Шидско церје (Ердевик), Јанок и Равне (Лежмир). Ове радње представљају прву фазу у процесу успостављања природног састава, структуре, функције, целовитости и равнотеже у наведеним екосистемима. Мониторинг и снимање оштећених састојина у наведеним газдинским јединицама – са земље и дреновима уз прављење извештаја у ГИС-у.

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	4.200.000,00	Јавно предузеће
МЗЖС	21.000.000,00	Јавно предузеће

6.2. Заштита флоре и фауне

6.2.1. Истраживање и праћење стања популација заштићених и строго заштићених врста

Досадашњим биолошким истраживањима подручја Националног парка Фрушка гора утврђено је присуство бројних врста флоре, фауне и фунгије од којих су многе ретке и заштићене.

Током наредне године наставиће се прикупљање података о овим евидентираним и већ картираним врстама а такође радиће се и истраживања са циљем утврђивања присуства и стања популација других заштићених и строго заштићених врста чије присуство на Фрушкој гори је познато само на основу података из литературе.

Активности:

-наставак рада на допуни базе података о распрострањености свих врста живих бића и праћење (мониторинг) стања популација неких значајнијих врста (*Spermophilus citellus*, *Lilium martagon*, *Adonis vernalis*, *Anemone pulsatilla*, *Anemone pratensis*, *Anemone silvestris*, *Paragymnopteris marantae* и свих врста из фамилије *Orchidaceae*).

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	360.000,00	Јавно предузеће

6.2.2. Заштита орла крсташа (*Aquila heliaca*)

Са циљем заштите ове врсте, Национални парк Фрушка гора је још 1996. године започео са пројектом заштите, односно активностима којима тежи да допринесе очувању преосталих парова, као и евентуалном повећању популације. До 2016. год. на подручју Парка постојала су два активна гнезда али су оба тренутно напуштена, односно птице су их изместиле на друге локације које за сада нису познате. Постоји и могућност да се гнезда сада налазе ван граница националног парка. Последњих година евидентирано је више гнездећих парова на подручју Војводине због чега је реално очекивати да ће се на простору НП Фрушка гора они поново појавити.

Зимско хранилиште представља најзначајнији део пројекта очувања ове врсте јер се највећи број страдања, посебно младих птица, дешава управо током зиме због недостатка хране. Због потребе утврђивања рецентног стања не само орла крсташа већ и свих других врста птица грабљивица на Простору Фрушке горе и унапређења рада самог хранилишта (обнављање видео надзора, континуирани мониторинг, ...) НП

Фрушка гора конкурисао је за средства у оквиру програма UNDP-а за зелену агенду са пројектом „Дугорочно очување птица грабљивица на простору НП Фрушка гора“. Реализација бројних активности предвиђених овим пројектом планира се током 2025. године.

Активности:

- рад на реализацији активности предвиђених пројектом
- континуиран рад хранилишта

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	200.000,00	Јавно предузеће
UNDP	2.383.863,00	Јавно предузеће

6.2.3. Заштита шумске сове (*Strix aluco*)

Активности на заштити популација шумске сове на простору НП Фрушка гора постављањем кућица за гнежђење спроводе се континуирано већ скоро 20 година. Већина кућица које су у старту биле постављене временом је пропао јер су направљене од дрвета. Из тог разлога током 2021. године израдили смо и поставили 20 нових кућица. Већина нових кућица је током протеклих година била уочена и коришћена од стране шумских сова тако да очекујемо да ће се тако наставити и у наредној години. Током 2025. године планирамо само мониторинг успешности гнежђења у постојећим кућицама.

Активности:

- мониторинг кућица за шумске сове

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	150.000,00	Јавно предузеће

6.2.4. Збрињавање и рехабилитација строго заштићених и заштићених врста дивљих животиња

Повремено се у заштићеном подручју или ближеј околини проналазе повређене дивље животиње чије су повреде таквог типа и обима да без помоћи људи не би преживеле. У таквим ситуацијама веома је важно брзо и адекватно збринуту повређену животињу јер од тога зависи и успех оздрављења и враћања у природу.

Случајеви проналаска повређених животиња на простору Националног парка Фрушка гора су релативно ретки и они су до сада решавани у сарадњи са Покрајинским

заводом за заштиту природе. Углавном су то биле повређене птице грабљивице које нису могле да лете и којима је било потребно лечење.

У 2021. год. у оквиру РЈ Ердвик (у дворишту управне зграде) направљена је основна волијера за хитно привремено збрињавање птица.

Да би се активности на збрињавању и рехабилитацији обављале на адекватан начин у Националном парку Фрушка гора неопходно је одређено организационо и техничко опремање.

Активности:

- теоријска и практична обука чланова тима о начинима поступања са повређеним животињама;
- набавка опреме (заштитне рукавице, транспортни кавези, мередов за хватање птица...)

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	50.000,00	Јавно предузеће

6.3.Заштита геонаслеђа

6.3.1. Истраживање, мониторинг, одржавање и уређење објеката геонаслеђа

Масив Фрушке горе као изразит рељефни облик представља област највећег диверзитета геолошких и педолошких формација на простору Војводине.

У 2025. години наставиће се активности на истраживању, мониторингу и уређењу геолошких локалитета у циљу промоције геолошких вредности Фрушке горе.

Такође наставиће се прикупљање геолошког материјала са трасе тунела.

Активности:

- мониторинг локалитета геонаслеђа,
- сакупљање и обрада геолошког материјала,
- уређење објеката геонаслеђа (кошење, уклањање вегетације и одржавање мобилијара),

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	470.000,00	Јавно предузеће
МЗЖС		Јавно предузеће

6.3.2. Геопарк Фрушка гора – Лесленд

Током 2006/07. године започете су активности за прикључење Фрушке горе Европској мрежи геопаркова, према критеријумима из оперативног упутства UNESCO-а.

Као резултат ових активности урађен је Пројекат под називом: „Истраживање геонаслеђа Фрушке горе ради његове заштите и валоризације у оквиру будућег геопарка”, који су реализовали стручњаци Геолошког института Србије. На Фрушкој гори су идентификована многобројна налазишта фосила, бројне издани са откривеним геолошким творевинама значајним за сагледавање геолошке грађе и историјско-геолошког развоја литосфере у Панонској регији и Подунављу.

У 2025. годину наставиће се сарадња са научним и образовним установама на формирању Геопарка Фрушка гора - Лесленд.

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	100.000,00	Јавно предузеће

6.4. Заштита и очување еколошких коридора

У програмима и пројектима уређења и коришћења простора и природних ресурса на простору издвојених еколошких коридора (међународних, регионалних и локалних) потребно је обезбедити очување површина под вегетацијом у природном и природи блиском стању (ливаде, пашњаци, тршћаци итд.), као и искључити чисту сечу шумских појасева или других врста зеленила. Неопходно је одржавати проходност еколошких коридора.

Активност

-у основама, програмима и пројектима који обухватају еколошке коридоре уградиће се мере за њихово очување, а у складу са Уредбом о еколошкој мрежи („Сл. гласник РС“, бр. 102/2010).

6.5. Културно наслеђе

На Фрушкој гори налази се велики број културно-историјских споменика из разних историјских периода. Током времена брига о њима препуштена је ЈП Национални парк Фрушка гора.

Заштита и очување културно-историјских споменика утврдиће се посебним Програмима, а за природни простор који их окружује важе основна опредељења из овог плана односе се на заштиту природних вредности и реткости. Идентификовани културно-историјски споменици на простору Националног парка Фрушка гора и у

његовој заштитној зони, штитиће се, обележавати и презентовати у складу са условима и мерама Завода за заштиту споменика културе.

Активности

-Активности које се овде спроводе односе се на повремено кошење, крчење, уклањање жбунасте вегетације са чишћењем терена и одржавањем мобилијара (дрвени столови и клупе) код следећих споменика културе:

- Споменик из НОБ-а „Слобода“ – 2 ха
- Споменик из НОБ-а „Јабука“ – 0.50 ха
- Бања Кулина – 1 ха
- Споменик Бранку Радичевићу на Стражилову – 0,50 ха
- Споменик из НОБ-а, Рохал базе – 0.50 ха
- Споменик из НОБ-а Мали и Велики цигански логор – 0.50 ха
- Споменик из НОБ-а Шпар каса – 0.50 ха
- Римски град Чортановци (остатак Римског лимеса)

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	450.000,00	Јавно предузеће

6.6 Дигитализација

Као помоћ у газдовању шумама постоје многобројне информационе технологије и дигитални системи који би у реалном времену омогућавали увид у податке које су радници током обављања својих пословних активности прикупили на терену. Дигитално шумарство повезује све аспекте шумарских информација у реалном времену на потребни ниво кроз организовану дигиталну мрежу.

Поред тога покрива све области пословања предузећа од администрације (организациона шема, шифре, дозволе, деловодник, путни налози...) преко комплетног књиговодства (набавке, поврата, задужења уплата, исплата, продаје, ценовника, рабата, залиха, услуга, зараде, извештаја...), до е-касе, е-фактуре и интернет продаје, зависно од захтева и потреба предузећа.

У Националном парку Фрушка гора је у плану развијање и израда новог информационог система који ће олакшати и убрзати теренски рад, а податке одмах по уношењу у систем и слању на сервер, омогућити доступним и ставити их на преглед свим потребним организационим јединицама и службама (руководиоцима радних јединица, референтима, комерцијалној и финансијској служби), како би могли у складу са планским документима и потребама тржишта да располажу материјалним добрима (дрвним сортиментима, и осталим делатностима у којим се буду развијали информациони системи).

У плану је да се потребна средства (за израду програма, ажурирање програма и набавка потребних лиценци за кориснике програма, набавка потребне опреме за рад у програму

и прикупљање података са терена) обезбеде преко пројеката везаних за иновације у информационом технологијама у делу шумарства.

Активности:

- израда, имплементација и одржавање дигиталне технологије у систему газдовања шумама, и осталим потребама предузећа,
- набавка опреме за спровођење ново имплементираних дигиталних технологија.
- обука радника за рад у новим дигиталним технологијама са новом опремом.

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	1.500.000,00	Јавно предузеће

6.7.Остало

6.7.1. Управљање отпадом и чишћење простора

Редовним праћењем стања на терену утврђено је да комунални отпад представља један од највећих извора загађења у националном прку. Најчешћа места где се отпад оставља су излетничка места, близина викенд насеља те дуж саобраћајница. Комунални отпад од стране Јавног Предузећа Комуналац из Ирига ће се редово односити са локалитета Иришки венац. Поред наведених планиране су и активности са друштвено одговорним компанијама и удружењима да у току наредне године спроводе акције сакупљања смећа.

Активности:

- сакупљање и одношење
- оранизовање акција сакупљања смећа

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	280.000,00	Јавно предузеће

6.7.2. Мониторинг изворишта, водених токова и акумулација

У националном парку Фрушка гора постоји велики број извора, потока и језера. Поједини извори су каптирани на њима се врши мониторинг.

Активности:

- рад на терену у циљу праћења стања водених токова

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
-----------------	------------------------	-----------------

Управљач	130.000,00	Јавно предузеће
----------	------------	-----------------

6.7.3. Израда катастра путне мреже

Ажурирање катастра путне мреже је континуирана активност која се у току сваке године обавља. Због значаја ове базе у спровођењу мера заштите и развоја Националног парка, у 2025. години планира се наставак ових активности.

Закључно са 2023.год. дигитализоване су прегледне карте путне мреже и сачињена је база података- катастар путне мреже које ће бити саставни део ГИС-а. Базом података обухваћени су јавни путеви који се налазе у граници “Националног парка Фрушка гора“ (сл. Гласник РС 84/15), путеви чији је корисник ЈП “ Националног парка Фрушка гора “ и Епархија Сремска.

У наставку активности у 2025. години наставиће се прикупљање података за путну мрежу формирану у поступку комасације за КО Нештин и КО Визић и по окончању поступка спровести промене.

У сарадњи са чуварима природе, неопходно је наставити са утврђивањем фактичког стање путева (проходност за потребе управљача и противпожарне заштите) ради ажурирања базе катастра путне мреже.

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	120.000,00	Јавно предузеће

6.8. Рад чуварске службе

6.8.1. Бруто зараде чувара

Чуварска служба и овлашћења чувара заштићеног подручја у вршењу дужности дефинисане су на основу члана 109 и 110 Закона о заштити природе („Службени гласник РС“ бр. 36/2009, 88/2010, 91/10, 14/2016 и 95/2018 – други закон). Стални контакт са посетиоцима, наплата накнада за посетиоце, као и пораст страних посетилаца Националног парка Фрушка гора представља велику одговорност за чувара заштићеног подручја у обављању дужности и пружању информација, као и активно учешће на спречавању наношења штета и оштећења основних одлика и карактеристика Националног парка, наношења штета над шумским екосистемима, уништавање мобилијара и излетишта.

Управљање посетиоцима представља основ спровођења мера заштите у Националном парку Фрушка гора. Отвореност путевима (М-21, Р-109, Р-130 и локални путеви) онемогућава потпуну заштиту националног парка. Велики број посетилаца угрожава природне вредности не контролисаним боравком и посетама заштићеним локалитетима на Фрушкој гори.

Активности:

- анализа стања и досадашњих активности чуварске службе
- суфинансирање зарада
- едукација чувара природе
- појачане мере ради спречавања штета и отклањање ако дође до истих

Тражена средства од Министарства заштите животне средине односе се на суфинансирање зарада чуварске службе (9 чувара).

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	3.380.000,00	Јавно предузеће
Мин. заштите жив. средине	9.720.000,00	

6.8.2.Остали трошкови чуварске службе

За несметано обављање обавеза чувара заштићеног подручја, које су дефинисане Законом о заштити природе („Службени гласник РС“ бр. 36/2009, 88/2010, 91/10 , 14/2016 и 95/2018 – други закон) у члану 109 и 110, предвиђена су материјална средства за гориво, регистрације аутомобила, службену одећу и обућу и осталу опрему. Тражена средства од Министарства заштите животне средине односе се на набавку горива за аутомобиле (1000.000,00 РСД) .

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	1.500.000,00	Јавно предузеће
Мин. заштите жив. средине	1.000.000,00	Јавно предузеће

6.8.3.Набавка средстава рада

У склопу набавке неопходне опреме за обављање делатности (возила, техничка опрема и друго) у 2025.години планирамо набавку минимум 2 нова аутомобила како би се послови на чувању, спровођењу надзора и едукацији посетилаца могли одвијати несметано чак и на теже приступачним теренима, истраживање могућности израде дигиталног програма у виду апликације за једноставнију наплату накнада за коришћење моторних возила у заштићеном подручју и његове примене у сврхе детаљније наплате и праћења кретања и понашања посетилаца приликом посете Националном парку, и др.

Тражена средства од Министарства заштите животне средине односе се на набавку теренских аутомобила.

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	5.600.000,00	Јавно предузеће
Мин. заштите жив. средине	5.500.000,00	Јавно предузеће

7. Приоритетни задаци научно-истраживачког и образовног рада

7.1. Образовање, популаризација и промоција научних истраживања

У оквиру сарадње са научним и образовним установама на територији Републике Србије реализоваће се следеће активности у сврху образовања, едукације и промоције вредности у Националном парку Фрушка гора:

- организација стручне праксе
- популарна предавања

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	150.000,00	Јавно предузеће

7.2. Израда стратегије обнове аутохтоних шума

У циљу проналажења оптималног начина обнављања аутохтоних шума неопходна је израда посебне Стратегије обнове ових шума у сарадњи са шумарским научним институцијама.

У 2025. години планирају је одређена научна истраживања чији резултати ће допринети бољем сагледавању целокупне проблематике обнављања шума.

- Процена генетичких ресурса храста лужњака на подручју НП Фрушка гора и предлог мера за њихову конзервацију – Институт за шумарство Београд
- Прикупљање семена храста китњака, цера и медунца, постављање огледа за утврђивање процента клијавости, као и праћење раста у контролисаним и неконтролисаним условима током једне године – Шумарски факултет Београд
- Санација површина које су оштећене у олујном невремену током 2023.године садњом садница китњака из саксијске производње у Тулијеве цеви, уз прихрањивање приликом садње – Шумарски факултет Београд.
- Утицај начина газдовања и еколошких услова на прираст и физиолошку активност букве у ЈП Национални парк Фрушка гора – Институт за низијско шумарство и животну средину Нови Сад
- Адаптивно газдовање шумама у НП Грушка гора, са посебним освртом на очување китњака и букве – Институт за низијско шумарство и животну средину Нови Сад
- Одређивање виталности храста китњака на подручју ЈП Национални парк Фрушка гора – Институт за низијско шумарство и животну средину Нови Сад

- Истраживање динамике обнављања китњакових шума у различитим састојинама и станишним условима – Шумарски факултет Београд

- Истраживање могућности обнављања шума оштећених олујним невременом

Активности:

-прикупљање података за израду Стратегије

- обрада података и израда Стратегија

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	2.500.000,00	Јавно предузеће, Шум. факултет Београд, Инст. за низијско шум. и животну средину

7.3. Постављање огледних површина за различите помоћне мере природном обнављању

Природно обнављање шума је процес којег прате различите потешкоће. Уклањање врста које су конкуренти подмлатку (нпр. купина, избојци липе и багрема) је у одређеном периоду вршена на огледним површинама. У 2025. години ће се наставити огледи о примени помоћних мера (примена хербицида при природном обнављању аутохтоних састојина) у Националном парку Фрушка гора уз сагласност надлежних министарстава на накнадно дефинисаним површинама, у зависности од стања површина у процесу обнове на терену. Ове активности ће се спроводити у сарадњи са Институтом за низијско шумарство и животну средину и покрајинским заводом за заштиту природе.

Активности:

-наставак мониторинга на огледним површинама (и новим површинама по добијању сагласности министарства).

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	400.000,00	Јавно предузеће, Инст. за низијско шум. и жив. средину

7.4. Истраживање фунгије Фрушке горе

На простору НП Фрушка гора последњих 10-ак година трају интензивна миколошка истраживања са циљем инвентаризације врста које живе на овом простору.

До сада је утврђено присуство 2241 врсте али се претпоставља да је укупан број далеко већи и да треба наставити истраживања. Током 2025. године планирамо наставак истраживања. Миколошки материјал ће се скупљати на различитим типовима станишта током целе године. Током године редовно ће се допуњавати база података о гљивама и сређивање (обележавање и одлагање) сувих ексиката гљива у хербаријум Националног парка Фрушка гора. У протеклој години откривена је и једна до сада у науци не описана врста на чијем ће се публиковању радити током наредне године.

Активности:

-наставак миколошких истраживања

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	190.000,00	Јавно предузеће

7.5. Увођење нових информационих технологија

Увођење нових технологија у систем праћења и контроле одрживог коришћења шума омогућило би објективност, убрзало проток информација до доносиоца одлука и омогућило сталну контролу и надзор над одрживим коришћењем шума, као и осталим делатностима предузећа у оквиру којих би се развијале нове информационе технологије. Шири спектар примене беспилотних летелица (дронов) везано за делатности мониторинга шумских екосистема, раног откривања фенолошких промена над шумским екосистемима, помоћ обнови шума кроз мере неге на теже приступачним локалитетима.

Активности:

- израда пројектних решења о потребама програма, примени програма, приказивању циљева и резултата које ће програмска решења донети,
- рад на изради и имплементацији програмског решења на дигитализацији потребних програмских решења за радне процесе
- обнављање лиценци за потребне програме
- набавка потребне опреме
- обука радника за коришћење нове опреме

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	2.000.000,00	Јавно предузеће

7.6. Пројекат унапређења општекорисних функција шума

У претходном периоду започело са постављањем огледних површина за специфична истраживања у шумама везана за здравствене функције шума. У 2025. години се планирају истраживања за сертификацију стаза за унапређење здравља људи у ЈП Национални парк Фрушка гора.

Активности:

-Реализација истраживања о могућностима коришћења шумског комплекса и постојећих планинарских стаза за побољшање здравља људи, односно одвијање шумске терапије, планиране теренске активности и процена погодности локалитета у ЈП Национални парк Фрушка гора за период: јануар-децембар 2025. године.

-Утврђивање стања, дефинисање целина односно стаза, процена погодности односно присутности неопходних и пожељних елемената за коришћење простора за одвијање шумске терапије у циљу превенције и побољшања здравља људи на територији ЈП Национални парк Фрушка гора као основа за будућу сертификацију.

-Истраживање о погодности простора ЈП Национални парк Фрушка гора за одвијање шумске терапије отпочело проценом простора који су саставни део планинарских стаза а затим и другим пределима на овим просторима.

-Припрема и планирање израде научних публикација, припрема и планирање едукативних и популарних садржаја у служби промоције, популаризације и заштите заштићеног подручја природе ЈП Национални парк Фрушка гора.

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	200.000,00	Јавно предузеће
МЗЖС	190.000,00	

7.7. Едукација запослених

Јачање капацитета управљача у највећој мери је оствариво кроз управљање људским ресурсима. Менаџмент људских ресурса у себи обухвата и процес континуиране едукације и усавршавања кадрова. Процес развоја основне делатности заштите природе и ресурса и потребе за усавршавањем кадрова у коришћењу модерних технологија наметнуће у наредном периоду потребу интензивног рада на едукацији, пре свега стручних лица и чувара природе.

Активности:

- организација курса за коришћење GIS софтвера,
- организовање курсева страних језика

- учешће на стручним и научним скуповима
- обука за писање пројеката

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	600.000,00	Јавно предузеће

8. Планиране активности на одрживом коришћењу природних вредности, развоју и уређењу простора

8.1. Шуме

8.1.1. Одрживо газдовање шумама

Шумом као добром од општег интереса мора се газдовати тако да се очувањем њених вредности обезбеди одрживост свих функција шумских екосистема и планиране активности усмере у правцу трајног унапређења стања шума.

8.1.1.1. Планирани радови на гајењу шума

На Фрушкој гори доминирају шуме изданачког порекла, измењене структуре и умањене виталности и могућности да испуне своје функције. Избором најповољнијих начина планске неге и обнове шума, у конкретним природним и економским условима, може се унапредити њихова стабилност и очувати биолошка разноврсност. Основни узгојни облик коме треба дугорочно тежити на простору Националног парка јесте висока шума, те је циљ радова на гајењу превођење изданачких састојина у виши узгојни облик уз очување биодиверзитета.

Превођењем изданачких састојина у виши узгојни облик, повећава се продуктивност, биолошка стабилност и виталност састојина чиме се унапређују еколошке, економске и социјалне функције шума.

Спровођењем мера обнављања и неге тежи се побољшању постојећег стања шума.

Активности:

Вид рада	Код	Укупна површина у ха
Бушење рупа машински	218	92,44
Бушење рупа машински/ручно	218/220	12,12
Вештачко пошумљавање врбом	320	12,12

ПРОГРАМ УПРАВЉАЊА НАЦИОНАЛНИМ ПАРКОМ ФРУШКА ГОРА ЗА 2025. ГОДИНУ

Вештачко пошумљавање садњом	317	38,41
Вештачко пошумљавање тополом плитком садњом	318	113,35
Комплетна припрема терена за пошумљавање	127	111,81
Међуредна обрада тарупирањем	539	5,58
Обнова багрема котличањем	321	1,28
Осветљавање подмлатка ручно	511	107,15
Пинцирање	524	98,02
Попуњавање вештачки подигнутих култура садњом	414	18,02
Попуњавање природно обновљених површина садњом	412	2,62
Припрема за пошумљавање меких лишћара	101	20,91
Припрема за пошумљавање тврдых лишћара	102	31,16
Размеравање и обележавање	214	104,56
Сакупљање режијског отпада	120	9,65
Селективно крчење подраста ручно	115	198,42
Сеча избојака и уклањање корова ручно	513	10,90
Уклањање избојака машински	514	10,50
Проредне сече		227,72

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач Покрајински секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство	49.258.000,00 2.412.000,00	Јавно предузеће

Укупни трошкови гајења су 49.258.000,00 (од чега вредност садница које ће се набављати износи 12.058.500,00 дин).

- Потребан број садница за потребе пошумљавања и попуњавања (редовне активности на обнови шума и санација оштећених површина услед олујног невремена) износи скоро 199.000 ком. садница еуроамеричких топола, беле тополе, врба, китњака, букве, цера, лужњака, јавора, липе.(од чега се 87000 комада планира из властите производње

8.1.1.2. Производња садница

За потребе подизања нових шума, обнову и попуњавање већ постојећих, у расадницима ЈП производи се потребан садни материјал.

У регистрованим семенским састојинама на простору НП сакупља се неопходан семенски материјал за производњу садница као и за обнову шума пошумљавањем. Највећи део производње представљају саднице храстова, букве, топола и врбе.

Унапређење расадничке производње и производње семена најзначајнијих дрвенастих врста вршиће се у сарадњи са Институтом.

Активности:

1. Количине сакупљеног шумског семена свакако ће зависити од обимности уroda. Просечно годишње планирано је:

- 1.1.Сакупљање семена китњака-3.800 кг
- 1.2.Сакупљање семена лужњака-200 кг
- 1.3.Сакупљање семена цера-350 кг
- 1.4.Сакупљање семена букве-70 кг
- 1.5.Сакупљање семена ц.ораха –100 кг

2. Производња садница шумског садног материјала у расадницима предузећа.

Саднице се производе у „Дунеман“ лејама и саксијама

3. Део производње односи се на производњу садница меких лишћара тополе и врбе у расаднику „Беочински рит“

4.Набавка опреме, репроматеријала и средстава за рад

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	6.600.000,00	Јавно предузеће

8.1.1.3. Дознака стабала

Дознаку стабала односно одабирање, обележавање, мерење и евидентирање стабала пре сече неге и обнове, корисник шума спроводи на површинама предвиђеним плановима газдовања. На тај начин тежи се формирању стабилне и продуктивне састојине.

Услед природних непогода и законом утврђене обавезе корисника шума да санира последице ветролома, извала, снеголома и на други начин настао случајни принос, могуће су корекције. Осим случајног, планским актима вишег реда и утврђивањем јавног интереса (јавни путеви, тунели и др.) у планском периоду могућ је и ванредни принос.

Активности:

-Током 2025. планирана је дознака стабала на површини од:

Дознака – проредне сече	520,00 ха
Дознака – сече обнављања	600,00 ха

Дознака-санитарне сече	450,00 ха
------------------------	-----------

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	6.640.000,00	Јавно предузеће

8.1.1.4. Планирани радови на обнављању шума

Планска обнова зрелих и презрелих састојина уз очување биолошке разноврсности, има за циљ подизање стабилних шума аутохтоних врста дрвећа у складу са станишним условима и дугорочним циљевима управљања Националним парком.

Приоритетни задатак је унапређење и поправка затеченог стања шума узгојним мерама. То укључује различите узгојне мере и методе обнављања шума путем просторно и временски усклађених интервенција у циљу успешне обнове. На тај начин се обезбеђује јачање свих функција шума уз очување и повећање вредности шума.

У планиране радове смо уврстили и Санационе планове, заједно са санитарним сечама, због велике штете услед олујног невремена које се десило у два наврата, и то 19.07. и 21.07. 2023. године.

Санација страдалих шума од олујног ветра се наставља и даље јер су санациони планови урађени са роком завршетка радова у 2026. години.

У 2024. години су биле екстремне температуре без падавина, па се прогнозира да ће доћи до већег сушења шума. Због тога су у план сеча стављене веће количине дрвета у санитарним сечама.

Активности:

<u>код</u>	<u>врста сека</u>	<u>укупно (ха)</u>
10	санитарна сеча са Санационим плановима	375,81
31	чиста сеча	2,48
32	чиста сеча са котличањем пањева	2,33
35	оплодна сеча-припремни сек	144,22
37	оплодна сеча-оплодни сек	98,83
39	оплодна сеча-завршни сек	2,27
41	оплодна сеча-припремни и оплодни сек	9,10
43	оплодна сеча-оплодни и завршни сек	10,75
укупно		645,79

8.1.1.5. Очекивана количина и структура дрвних сортимената

За сечу по Плану за 2025. годину планирана нето дрвна маса износи 49.095 м³. Од тога сече обнављања износе 12.995 м³, проредне сече 4.881 м³, чисте сече 752 м³, а санитарне сече 30.467 м³.

Преглед по сортиментној структури:

1	НЕТО м ³	49.095	100.00%
2	Трупци лужњака м ³	391	0,80
3	Трупци китњака м ³	852	1,74
4	Трупци цера м ³	130	0,26
5	Трупци букве м ³	482	0,98
6	Трупци граба м ³	40	0,08
7	Трупци багрема м ³	44	0,09
8	Трупци трешње м ³	1	0
9	Трупци ораха м ³	0	0
10	Трупци ОТЛ м ³	145	0,30
11	УКУПНО ТРУПЦИ м ³	2.085	4,25
12	Коларска обловина храста м ³	0	0
13	Коларска обловина багрема м ³	160	0,33
14	Рудно дрво ТЛ м ³	0	0
15	УКУПНО ОБЛА ГРАЂА м ³	160	0,33
16	Вишемет.огревно дрво ТЛ м ³	6.501	13,24
17	ТО I м ³	7.093	14,45
18	ТО II м ³	3.644	7,42
19	УКУПНО ТВРДИ ОГРЕВ м ³	17.238	35,11
20	УКУПНО ТЛ м³	19.483	39,68
21	Трупци липе м ³	3.960	8,07
22	Трупци тополе м ³	1.995	4,06
23	Трупци врбе м ³	28	0,06
24	УКУПНО ТРУПЦИ МЛ м ³	5.983	12,19
25	Техничка облица МЛ м ³	0	0
26	Вишемет. целулоз. дрво МЛ м ³	14.520	29,58
27	Целулоз. дрво МЛ м ³	832	1,69
28	МО I м ³	4.939	10,06

29	МО II м ³	2.759	5,62
30	УКУПНО ОСТАЛО ДРВО МЛ м ³	23.050	46,95
31	УКУПНО МЛ м³	29.033	59,14
32	Трупци четинара м ³	60	0,12
33	Рудно дрво четинара м ³	0	0
34	Вишемет. целул.дрво четинара м ³	307	0,63
35	Целулоза четинара м ³	0	0
36	Огрев четинара м ³	212	0,43
37	УКУПНО ЧЕТИНАРИ м³	579	1,18

Напомена:

Очекује се да ће из Плана коришћења шума из 2024. године остати још око **5.000 м³** дрвне масе.

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	98.626.000,00	Јавно предузеће

8.1.1.6. Изградња и одржавање шумских саобраћајница

У циљу смањења трошкова извоза дрвних сортимената и повећања отворености шума како би се успешније реализовали планови и како би био олакшан приступ састојинама за извођење мера на обнови, нези и заштити шума, потребно је наставити радове на изградњи нових и одржавању постојећих шумских саобраћајница.

Активности:

Планирани радови на одржавању и изградњи шумских саобраћајница у 2025. години приказани су у следећој табели:

Изградња влаке	1,00	km
Изградња меких шумских путева	-	km
Изградња тврдих шумских путева	3,00	km
Одржавање меких шумских путева	22,20	km
Одржавање тврдих шумских путева	19,65	km
Одржавање просека	7,70	km
Одржавање постојећих влака	11,70	km
Постављање понтонског моста	1	kom

Изградња тврдих шумских путева (у зависности од одобрених средстава)

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Покрајински секрет. за пољ., водоп. и шумарство	4.920.800,00	Јавно предузеће

Очекује се уплата субвенција од Покрајинског секретаријата за пољопривреду, водопривреду и шумарство у износу од 6.920.800,00 РСД (средства за планиране путеве и део средстава уговорених у 2024.години), од којих се део од 4.920.800,00 РСД може приказати као приход предузећа.

Одржавање меких и тврдих шумских путева, просека, изградња влака, одржавање постојећих влака, постављање понтонског моста :

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	2.422.500,00	Јавно предузеће

8.1.2. Остали шумски производи

Шуме осим дрвета дају и низ других производа који се сврставају у термин остали шумски производи. То су гљиве, мед, јестиве биљке, ароматично и лековито биље, шумски плодови дрвећа и другог растиња, биљке и њени делови које се користе у фармацији, хемијској индустрији и хортикултури. На подручју Националног парка Фрушка гора традиционално се према планским документима, а у складу са Правилником о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива Републике Србије користе *Hedera sp.*, *Ruscus sp.*, семе шумског дрвећа и мед.

Количине и локације за сакупљање врста под контролом промета (Уредба о стављању под контролу коришћења и промета дивље флоре и фауне - „Службени гласник РС” бр.31/05, 45/05-исправка, 22/07, 38/08, 9/10 и 69/11), утврђује надлежно Министарство на годишњем нивоу, а према истим вршиће се и њихово контролисано сакупљање/производња.

План за коришћење ових производа остаје на нивоу прошлогодишњих количина.:

Врсте/вид рада	јед.мере	количина
<i>Hedera helix</i>	кг	5650
<i>Ruscus spp.</i>	кг	2350
Пчеларење	ком	3300

8.2. Ловна и риболовна фауна

8.2.1. Реинтродукција европског јелена

На локалитету Равне у склопу Пројекта "Реинтродукција европског јелена у Национални парк Фрушка гора" ограда је прихватилиште и у току 2009. године, увезено 36 јединки европског јелена. Реализација активности на испуштању јединки у отворени део ловишта условљено је одредницама Студије изводљивости која је урађена и достављена Министарству пољопривреде, шумарства и водопривреде – Управа за шуме. Током 2012. и 2013. године, испуштено је 92 јединке. До краја 2015. године, из прихватилишта излучено је 81 јединка, од којих је 50 пребачено у друга ловишта. Израдом планског документа „Ловна основа за ловиште Национални парк Фрушка гора“ прихватилиште је прешло у оградени део ловишта – узгајалиште европског јелена. У току 2019. и 2020. године из Узгајалишта у друга ловишта пребачено 60 јединки европског јелена. Током 2021. године у Узгајалиште унето је 20 јединки европског јелена у циљу побољшања општег стања дивљачи.

Током 2025. године циљ је да се одржи оптимална бројност популације јеленске дивљачи.

Активности:

- излучење 20 јединки јеленске дивљачи из ограденог дела ловишта-узгајалиште Равне и пребацивање исте у друга ловишта,
- реконструкције спољне ограде узгајалишта у дужини од 6000 м, уз проширење узгајалишта
- реконструкције хваталке и карантинског простора за јеленску дивљач.

Очекује се евентуална уплата субвенција од Покрајинског секретаријата за пољопривреду, водопривреду и шумарство након спроведеног конкурса .

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	1.500.000,00	Јавно предузеће

8.2.2. Побољшање услова у ловишту

У зимском периоду прехранбени потенцијал ловишта је значајно умањен и неопходно је износити додатну прихрану. Потребе за додатном прихраном прописане су у складу са бројним стањем и таблицама о потребама које су саставни део Ловне основе и Студије изводљивости за узгајалиште.

Активности:

- дефинисање потреба у Годишњем плану газдовања ловиштем,
 - изношење зрнасте и кабасте хране на ловно-техничке објекте у ловишту током зимских месеци 2025. године (200.000 кг кукуруза у клипу, 10.000 кг луцерке, 20.000 кг ливадског сена, 1000 кг соли, 50.000 кг кукуруза у зрну),
 - одржавање испашних површина у ограђеном делу ловишта „Ворово – Маруша“ ГЈ 3812 - одељења 1/1, 2/1, 5/1, 5/2, 12/1, 13/1, 21/1, 22/1, 22/2 (19,65 ха).
 - реконструкција спољне ограде ловишта Ворово у дужини од 2.000 м,
 - изградња 7 нових високих затворених чека,
 - изградња 15 ниских отворених чека,
 - изградња чардака за смештај хране за дивљач са сепаратором са храњење прасади дивље свиње,
- Очекује се евентуална уплата субвенција од Покрајинског секретаријата за пољопривреду, водопривреду и шумарство након спроведеног конкурса

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	4.000.000,00	Јавно предузеће

8.2.3. Мониторинг дивљачи

Током 2025. године планира се мониторинг дивљачи, који садржи обавезе стручне и ловочуварске службе ловишта „Национални парк Фрушка гора“.

Активности:

Стручна служба Ловишта „Национални парк Фрушка гора“ вршиће сталну контролу здравственог стања дивљачи, израду програма за адекватну исхрану дивљач, вршиће едукацију ловочуварске службе, водиће дневник рада у ловишту и израду месечних извештаја. Израду Годишњег плана газдовања ловиштем, вођење Хронике ловишта.

Ловочуварска служба Ловишта „Национални парк Фрушка гора“ вршиће сталну контролу дивљачи, свакодневно ће контролисати изношења хране за дивљач, благовремено ће обавештавати Стручну службу Ловишта „Национални парк Фрушка гора“ у случају појаве било којих проблема везаних за дивљач и ловнотехничке објекте, стално ће контролисати бројно стање дивљачи, редовно ће обилазити ограде ловишта и водити дневнике рада и израду недељних извештаја. Формирање видео надзора система ловачких камера које раде на принципу сензора покрета уз аутоматско активирање и фотографисање на већем броју хранилишта за дивљач, у чијој се близини налазе и ловачке чеке, такође и формирање видео надзор – онлине мониторинга на делу где се газдује европским јеленом и европским бизоном.

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла

Управљач	1.500.000,00	Јавно предузеће
----------	--------------	-----------------

8.2.3.1. Мониторинг бизонске дивљачи

Национални парк Фрушка гора је током 2017.године започео са припремним радњама на реализацији пројекта „Реинтродукција европског бизона“. Главни циљ овог пројекта је поновно увођење Европског бизона (*Bison bonasus*) на балканско полуострво путем насељавања у Националне паркове у земљама бивше СФР Југославије и успостављање максималног броја одрживих популација бизона на наведеним територијама.

Почетком 2022. године ЈП „Национални парк Фрушка гора“ извршило је набавку и увоз 5 јединки Европског бизона (*Bison bonasus*) познатог порекла, четири женке и једног мужјака.

Дивљач је након завршетка мониторинга у карантинском простору испуштена у ограђени део ловишта – узгајалишта „Равне“.

Активности:

- стална контрола здравственог стања дивљачи,
- израда програма за адекватну исхрану дивљачи,
- едукација ловочуварске службе,
- контролисање изношења хране за дивљач,
- благовремено обавештавање у случају појаве било којих проблема везаних за дивљач,
- вођење дневника рада и израда недељних извештаја,
- издвајање простора у оквиру узгајалишта Равне за узгој европског бизона, у површини од 6,00 ха уз изградњу ловно-техничких објеката (хранилишта и појилишта), као и објекта за смештај туриста, постављање нове преградне ограде, увођење видео надзора тј мониторинг центра.

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	500.000,00	Јавно предузеће

8.2.4. Набавка дивљачи

8.2.4.1. Набавка дивљачи

Набавка јединки муфлона (*Ovis musimon L.*) предвиђена је Ловном основном ловишта „Национални парк Фрушка гора“ за период 01.04.2015. – 31.03.2024. године планирана је набавка дивљачи муфлона у циљу побољшања општег стања ове дивљачи у ловишту. Дивљач је планирана да се набави са познатим пореклом из иностранства уколико се добију све потребне сагласности (Услови заштите природе и Сагласност надлежног министарства).

Сам транспорт дивљачи подразумева превоз са специјалним возилима. Након увоза дивљач се ставља под надзор – карантин. План је да се дивљач након спроведених карантинских мера пребаци у ограђени део ловишта - Ворово.

Очекују су евентуална средства од ПСПВШ након спроведеног конкурса. .

Активности:

- прибављање неопходних дозвола за набавку и увоз дивљачи,
- куповина и транспорт дивљачи.

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	1.000.000,00	Јавно предузеће

8.2.5. Заштита и управљање риболовном фауном

Према новом конкурс за управљање рибарским подручјем ЈП Национални парк Фрушка гора добио је на управљање делове Рибарског подручја „Срем“ и то следеће акумулације: АК“Мохарач“, АК“Бруја“, АК“Сот“, АК“Међеш“, АК „Врањаш“, Гајићеву бару, канал Галовица и канал Јарчина.

Активности:

- израда Годишњег програма управљања деловима Рибарског подручја „Срем“ и то АК“Мохарач“, АК“Бруја“, АК“Сот“, АК“Међеш
- израда Годишњег програма управљања деловима Рибарског подручја „Срем“ и то АК „Врањаш“, Гајићева бара, канал Галовица и канал Јарчина.
- чување и контролисано коришћење рибљег фонда
- мониторинг квалитативног састава рибљег фонда
- порибљавање врстом рибе и количином која ће бити одређена у Програму управљања деловима Рибарског подручја „Срем“ и то следеће акумулације: АК “Мохарач“, АК “Бруја“, АК “Сот“, АК “Међеш“, АК „Врањаш“, Гајићева бара, канал Галовица и канал Јарчина
- прерачун залиха рибљег фонда путем обрачуна познатим методама
- праћење квалитета вода
- постављање мобилијара и одржавање приобалног појаса

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	12.600.000,00	Јавно предузеће

8.3. Пољопривредно земљиште

Коришћење пољопривредних површина у 2025. год. биће усклађено са прописаним режимима и мерама заштите. Радиће се на анализи осталих пољопривредних парцела у НП Фрушка гора, на очувању и одржавању пољопривредног земљишта, контроли производње, ажурирању базе података пољопривредних парцела, изради годишњег програма заштите, уређења и коришћења пољопривредног земљишта. Обрада земљишта за потребе производње хране за исхрану фауне Националног парка Фрушка гора, с посебним освртом на ловне врсте животиња и задовољавање њихових потреба за пољопривредним културама. Пољопривредна производња ће се током 2025.године обављати у заједничкој производњи са пољопривредним газдинствима кроз потписивање уговора и дефинисање односа производње и видова рада, као и улагања у одржавање пољопривредних површина (количина, врста култура, места испоруке и сл.).

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	500.000,00	Јавно предузеће

8.4. Туризам

У циљу јачања туристичке понуде неопходна је израда Стратегије одрживог туризма Националног парка Фрушка гора за период 2025.-2030- године у којој ће бити предлози активности за програме туристичке понуде, подизање капацитета предузећа за пружање услуга у туризму, успешнију сарадњу и бољу повезаност са осталим носиоцима туристичке понуде како на локалном, тако и на државном и међународном нивоу.

8.4.1. Израда Програма туристичке понуде

С обзиром да постоје различити видови туризма (излетнички, спортско-рекреативни, здравствени, културно-манифестациони, научни, конгресни, бициклички, ловни, риболовни, наутички, верски, етно-туризам, еко туризам) активности у овом сегменту биће прилагођене различитим циљним групама посетилаца. Током 2025.године планира се реализација следећих активности:

Активности:

-израда књиге “Монографија Фрушке горе ” са акцентом на атрактивне туристичке локалитете. У склопу ове активности урадиће се и посебни итинерери за што аутентичнији боравак туриста на подручју НП Фрушка гора у сарадњи са пружаоцима услуга смештаја и осталим туристичким актерима на подручју националног парка.

*штампа (тираж 500 комада)	1.030.000,00 рсд
*лектура и коректура текста.....	293.750,00 рсд
*фотографије.....	329.000,00 рсд
*дизајн и припрема за штампу.....	352.500,00 рсд

Реализација ових активности зависи од резултата конкурса Министарства туризма и омладине за доделу средстава за 2025.годину.

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	500.000,00	Јавно предузеће

-обележавање кружних (GPS) траса за пешачење по Националном парку Фрушка гора и постављање пратеће туристичке сигнализације (обавештајних табли)

Национални парк Фрушка гора током целе године посећује изузетно велики број туриста. Многи од њих долазе са жељом да пешаче по некој од обележених планинарских стаза. С обзиром да не постоји посебна карта са уцртаним стазама ове дефинисане и маркиране кружне стазе биће од значаја свим туристима који не познају овај простор. Предвиђене трасе покривају већи део Националног парка Фрушка гора и повезују све туристички значајне локалитете. Уређеност ових стаза представљаће снажан подстицај људима да дођу и проведу део свог слободног времена у природи.

* снимање GPS траса на терену	75.000,00 РСД
* дизајн, припрема за штампу и штампа информативних табли на алубонду дебљине 4мм	310.000,00 РСД
* израда дрвених конструкција за информативне табле и монтажа на терену	728,784,00 РСД
* израда идејног решења и припреме за штампу папирне карте са приказом свих траса	95,000,00 РСД
* штампа папирне карте са приказом свих траса (1000 ком.) ..	31,000,00 РСД

Реализација ових активности зависи од резултата конкурса Министарства туризма и омладине за доделу средстава за 2025.годину.

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	300.000,00	Јавно предузеће

8.4.2. Информативни центар

Активности:

-реконструкција постојећег објекта Информативног центра на Иришком венцу

- опремање и допуна природњачке поставке новим експонатима
- набавка сувенира (магнети, привесци за кључеве, мајице, лопте итд)
- отварање продавнице локалних производа у склопу Информативног центра и рад са локалним произвођачима са циљем установљења ознаке порекла са подручја Фрушке горе
- опремање запослених у туризму адекватним униформама са грбом НП и РС
- формирање Клуба љубитеља Фрушке горе
- опремање Информативног центра и набавка опреме (рачунари, touch screen екрани, дигитални фотоапарати, канцеларијски намештај и материјал, гпс уређај,...)
- организовање тренинга за запослене у туризму са циљем обуке у квалитетнијем пружању услуга посетиоцима
- организовање едукативних и креативних тематских радионица за децу предшколског и школског узраста
- ревидирање постојећих услуга у туризму и усклађивање са одлуком из Службеног гласника
- израда новог ценовника услуга у туризму у складу са проширењем постојеће понуде

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	1.200.000,00	Јавно предузеће
Покрајински секретаријат за привреду и туризам		Јавно предузеће

8.5. Уређење, изградња и одржавање објеката и инфраструктуре

8.5.1. Изградња, опремање и одржавање излетничке и рекреативне инфраструктуре

Уређење и опремање излетничких локалитета ће се спроводити кроз следеће активности

-У 2024. години реализован је пројекат „Реконструкције и уређење пешачке стазе Бранков чардак - Бранков гроб“ који је обухватио комплетно уређење стазе до Бранковог гроба као и уређење платоа са заменом одређеног мобилијара. Пошто је већи део мобилијара обновљен, у плану за наредну годину било би пожељно обновити и преостали део који није био обухваћен пројектом, а то је амфитеатар за боравак ученика који се налази на горњем платоу. Услед временских непогода кровна конструкција амфитеатра је стадала и он више није безбедан за посетиоце.

-уређење локалитета „Галерија Раковац“ подразумева обилазак терена, израда дрвених елемената и то: шумских гарнитура, дрвених гелендера, заштитних стубова, надстрешнице „печурка“, канту за смеће са поклопцем, таблу са називом излетишта, санацију амфитеатра и конзервацију постојећег мобилијара са монтажом елемената на терену.

-уређење у кругу објекта у ловишту Ворово поставком дрвене надстрешнице од 16м² . Постојећа дрвена надстрешница је страдала под утицајем времена и потребно је на истом месту направити нову.

-наставак ограђивања видиковаца изнад Лединачког копа поставком заштитне ограде у дужини око 30м', поставка шумске гарнитуре, више путоказа усмерења и крчење стаза до видиковаца

-одржавање трим стазе подразумева обнову оштећених елемената на дрвеним справама, обнову потребних табли које несавесни посетиоци константно шарају и руже, наношење и распоређивањем дрвне биомасе на делове стазе који страдају услед коришћења и временских услова

-маркирање и обележавање пешачких стаза у складу са Просторним планом подразумева снимање GPS траса на терену, дизајн, припрема за штампу и штампа информативних табли на алубонду, израда дрвених конструкција за информативне табле и монтажа на терену (планира се поставка 33 мање табле и једна велика)

-дрвени видиковац на Црном чоту смештен је недалеко од споменика Слобода на Иришком венцу и са њега се пружа прелеп поглед ка Новом Саду и околини. Направљен је 2015.године и још увек је у функцији. Да би га сачували и одржали потребно је да обновимо дрвене елементе који су страдали и да га конзервирамо.

-обнова свих дрвених обавештајно-информативних табли и табли са еколошким порукама на простору парка подразумева обилазак терена, снимање и планирање израде нових табли, израда дрвених елемената, премазивање истих, исписивање одговарајућег текстуалног дела на дрвену подлогу или штампа подлоге за таблу и монтажа на терену. Планира се обнова десетак табли.

- излетиште Змајевац је једно од најпосећенијих и најсадржајнијих на Фрушкој гори. Дрвени мобилијар који је прављен давне 2008. године је у неколико наврата сегментно обнављан и прилично је у лошем стању (надстрешнице) па га је потребно обновити. Обнова подразумева замену постојеће 4 дрвене надстрешнице новим надстрешницама.

Активности:

1. Уређење горњег платоа на Стражилову израдом новог амфитеатра за боравак ученика – 1.500.000,00 рсд
2. Уређење локалитета „Галерија Раковац“ – 350.000,00 рсд
3. Израда и монтажа надстрешнице у ловишту Ворово за потребе ловаца – 500.000,00 рсд
4. Лединачки коп - поставка ограде и информативних обележја – 200.000,00 рсд
5. Одржавање трим стазе – 500.000,00 рсд
6. Маркирање и обележавање 23 кружне пешачке стазе поставком табли обавештења на којима ће бити и QR кодови– средства у тачци 8.4. (1.806.387,00 рсд)
7. Обнова видиковца на Црном чоту – 150.000,00 рсд
8. Обнова табли – 350.000,00 рсд

9. Обнова надстрешница на Змајевцу изградњом нових надстрешница – 1.000.000,00 рсд

УКУПНО: 4.550.000,00 рсд

Тражена средства од Министарства заштите животне средине односе се на тачке 1, 2,7 и 9

Средства од донације се односе на тачку 5, уколико буде могућности планира се и постављање еко-теретана, игралишта и видиковаца израђених од дрвета које је добијено сечом шуме која је оштећена у олуји.

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	1.550.000,00	Јавно предузеће
Мин. заштите жив. средине	3.000.000,00	Јавно предузеће
Донација		Јавно предузеће

8.5.2. Одржавање излетничких локалитета

Активности:

1. Стално одржавање (сакупљање смећа, кошење, орезивање шибља)

-стално одржавање на излетиштима и одмориштима уз Партизански пут

-сакупљање и одношење смећа и то на следећим локацијама Бранковац– 0,5ха, Змајевац – 1 ха, Иришки венац– 2,5 ха, простор у ширем кругу споменика Слобода – 2 ха, парк шума Девојачки извор – 0,5ха, видиковац Црни чот– 0,2 ха;

кошење на следећим локацијама и то Бранковац – 0,5 ха, Змајевац – 0,5ха, Иришки венац – 1 ха, простор у ширем кругу споменика Слобода – 2 ха;

-орезивање (одржавање шибља) на следећим локацијама и то Иришки венац и простор у ширем кругу споменика Слобода – 200 комада и простор у кругу Информативног центра – 50 комада

-израда новог и санација постојећег мобилијара на излетиштима и одмориштима уз Партизански пут – 5 нових шумске гарнитуре и санација (одржавање) 4 стола и 10 клупа.

Укупна вредност радова са нашим учешћем 750.000,00 рсд.

2. Одржавање табли у кругу ловишта Равне

Ова активност подразумева обнову комплетне кровне конструкције на таблама „реинтродукција европског јелена“ као и замену трошних дрвених елемената на преосталим таблама

3. Одржавање обележених и уређених планинарско пешачких стаза

Укупна вредност радова 200.000,00 рсд.

4. Одржавање (обнова мобилијара) на излетишту Бранковац

Подразумева обнову дрвених надстрешница, обнову дрвене ограде, одржавање табле, израда табле са називом локалитета, канте за смеће са поклопцем

Укупна вредност радова са нашим учешћем 200.000,00 рсд.

5. Одржавање пешачке стазе „Бранков чардак- Бранков гроб“

Поменута пешачка стаза је дужином од 954 м комплет реконструисана и уређена у 2023. години па је потреба за њеним одржавањем неопходна у наредном периоду.

Одржавање подразумева редовно обилажење, уклањање могућег одрона, грана, шибља, чишћење канала испод мостова, конзервација мобилијара.

Разрада по активностима

1.Стално одржавање (сакупљање смећа, кошење, орезивање шибља)– 700.000,00 рсд

2.Одржавање табли у кругу ловишта Равне – 100.000,00 рсд

3.Одржавање планинарско пешачких стаза – 200.000,00 рсд

4.Одржавање излетишта Бранковац – 200.000,00 рсд

5.Одржавање пешачке стазе „Бранков чардак-Бранков гроб“- 300.000,00 рсд

УКУПНО: 1.500.000,00 рсд

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	500.000,00	Јавно предузеће
Мин. заштите жив. средине	1.000.000,00	Јавно предузеће

8.5.3.Улазне станице у Национални парк Фрушка гора

У складу са чланом 68. Закона о заштити природе, током 2025. године радиће се на изградњи и поставци 16 улазних капија, у сврхе обавештавања, пружања помоћи и контроле посетилаца и наплате накнаде за употребу моторног возила у заштићеном подручју, на јавном путу кроз заштићено подручје ће се засновати улазна капија са одговарајућим објектима, опремом и особљем за рад исте. Улазне капије би на тај начин биле постављене на све асфалтне улазе у заштићено подручје, са системом електронске наплате, системом видео надзора, електричног напајања помоћу соларних панела. Очекују се одређена средства од Покрајинског секретаријата за привреду и туризам од којих ће зависити и реализација ових активности.

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	5.00.000,00	Јавно предузеће

8.5.4.Текуће одржавање објеката управљача

Текуће, редовно, одржавање објекта јесте извођење радова који се предузимају ради спречавања оштећења која настају употребом објекта или ради отклањања тих оштећења, а састоје се од прегледа, поправки и предузимања превентивних и заштитних мера, односно сви радови којима се обезбеђује одржавање објекта на задовољавајућем нивоу употребљивости, као што су кречење, фарбање, замена облога, замена санитарнија, радијатора, замена унутрашње и спољашње столарије и браварије, замена унутрашњих инсталација и опреме без повећања капацитета и други слични радови, ако се њима не мења спољни изглед зграде и ако немају утицај на заједничке делове зграде и њихово коришћење.

Активности по објектима:

- На објектима у дирекцији ЈПНП Фрушка гора неопходно је заменити прозоре, реновирати фасаду, реновирати санитарни чвор у приземљу објекта, урадити санацију пукотина и оштећених делова зидова, као и кречење унутрашњих зидова и плафона у свим просторијама, замена подних облога у ходнику приземља и поткровља велике зграде, улазно степениште у објекат велике зграде неопходно је обложити противклизним керамичким плочицама. За ово инвестиционо улагање неопходно је обезбедити финансијска средства путем донација или конкурисањем у одређеним фондовима. Током 2025. године предвиђено је текуће одржавање објеката што подразумева замену лед сијалица, славина, бојлера, поправку брава или замену новим, поправку wc котлића и слично.
- На објекту РЈ „Ердевик“ неопходно је урадити адаптацију кровне конструкције, санацију дела плафона од прокишњавања, реновирати санитарни чвор, заменити прозоре, реновирати фасаду, кречење зидова и плафона у свим просторијама, замену брава, замену сијалица и осталих поправки електроинсталација.
- На објекту РЈ „Лежмир“ неопходно је заменити оштећене прозоре, кречење зидова и плафона у просторијама, извршити поправку капије на гаражама, замену сијалица, по потреби замена брава.
- На објекту РЈ „Беочин“ неопходно је заменити део олука, окречити зидове и плафоне у просторијама, по потреби заменити лед сијалице.
- На објекту расадник „Велико воће“, Беочин, неопходно је урадити реконструкцију комплетног објекта, што захтева озбиљна инвестициона улагања, те је за обезбеђење финансијских средстава потребно конкурисати у разним фондовима. Током 2025. године неопходно је урадити основно текуће одржавање и поправке како би објекат био у функцији.
- На објекту РЈ „Врдник“ потребно је урадити кречење зидова и плафона у свим просторијама, заменити старе неон сет панеле новим лед панелима, испред објекта потребно је урадити чесму.
- Објекат РЈ „Сремска Каменица“ је адаптиран током 2024. године, а за наредну годину планира се поправка ситних кварова, замена сијалица и слично.

- За објекат Информативни центар на Иришком венцу предвиђена је реконструкција и надоградња по изради пројекта Покрајинског секретаријата за урбанизам и заштиту животне средине, као и обезбеђење финансијских средстава из истог секретаријата. Током 2025. године потребна је редовна контрола водоводних и електро инсталација.

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	2.000.000,00	Јавно предузеће

8.5.5.Реконструкција и доградња објеката за туризам

С обзиром да је пројекат реконструкције објекта Информативног центра на Иришком Венцу израђен, у сарадњи са Покрајинским секретаријатом за привреду и туризам током 2025. године очекује се обезбеђивање средстава и почетак радова.

За објекат „Мала Тестера“ који тренутно није у функцији тражиће се адекватно решење (издавање у закуп, адаптација, реконструкција и сл.).

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	300.000,00	Јавно предузеће

8.6.Набавка средстава рада

Набавка неопходне опреме за обављање делатности (возила, техничка опрема и друго.), одвијаће се по Плану јавних набавки усвојеном од стране Надзорног одбора јавног предузећа.

Предузеће планира набавку теренских возила.

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	4.500.000,00	Јавно предузеће

9.Просторна идентификација планских намена и режима коришћења земљишта

9.1. Утврђивање граница НП Фрушка гора

У циљу очувања и унапређења заштите подручја Националног парка континуирано се врши обележавање граница.

Активности:

- геодетско обележавање границе на терену. За извршење наведених радова неопходан је приступ серверу републичког геодетског завода и мрежи перманентних станица AGROS RTK (центиметарска тачност).
- у поступку реституције Српској православној цркви враћено је 6.000 хектара шуме и шумског земљишта. Велики број парцела остао је у сувласништву ЈП "Национални парк Фрушка гора" и СПЦ, те се у 2025. години настављају следеће активности: припрема података, спровођење развргнућа у ванпарничним поступцима, поравнањима и уговорима и наставак физичког разграничења са манастирима по задатку.
- наставак сарадње са Епархијом сремском, везано за замену земљишта (корисника ЈПНПФГ и власника СПЦ) ради укрупњавањаседа, а у циљу лакшег газдовања шумом. Спровођење поступка замене проценом вредности парцела и покретањем поступка пред Управом за шуме и Владе Републике Србије
- ажурирање базе података о катастарским парцелама које су поверене ЈПНПФГ на коришћење (интерни катастар) вршиће се у току читаве године.
- израда тематских карти (за основе газдовања шумама, за портебе ловства, противпожарну заштиту, путне мрежу и др. по потреби).
- евидентирање и снимање површина које могу бити предмет накнада за коришћење заштићеног подручја Националног парка Фрушка гора.
- ажурирање базе података о објектима којима располаже Јавно предузеће „Национални парк Фрушка гора“ у граници НП.
- израда интегралне електронске базе података о објектима осталих власника и корисника који се налазе у границама Националног парка Фрушка гора (сл. Гласник РС 84/15). У току 2022.год. завршено је прикупљање података о објектима у приватном власништву и објектима у државној или јавној својини којима не располаже ЈПНП Фрушка гора и то за објекте уписане у катастар непокретности. Потребно је континуирано пратити и ажурирати стање у 2025. години. Посебно је важно што се у наставку ове активности планира евиденција објеката осталих власника и корисника, а који нису уписани у катастар непокретности. За овакве објекте не постоји званична евиденција о површини и власништву, те ће се наведени подаци прикупљати на терену због чега ће бити неопходно ангажовање чуварске службе НП Фрушка гора и Р.Ј. Уређење простора-геометара. Теренски радови ће подразумевати идентификацију објеката, ангажовањем чуварске службе, а потом геодетско мерење ради утврђивања положаја објекта односу на границу НП, идентификације катастарске парцеле на којој је објекат изграђен и фактичке површине. Као полазна информација за идентификовање нелегалних објеката коришћени су ортофото планови са апликације ГеоСрбија и подаци са екатастра (КН Web) чиме је завршена припремна фаза. Потребно је у току 2025.године наставити систематски теренски рад.
- израда интерне базе података о земљишту осталих власника које се налази у граници НП што подразумева идентификацију свог земљишта (шумског, пољопривредног и др.) у приватној својини и земљишта у државној или јавној својини којим не

располаже ЈПНП Фрушка гора. завршена је током 2022. године. Наставак активности у 2025.год. је ажурирање промена у формираној бази.

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	500.000,00	Јавно предузеће

9.2. Примена Плана управљања и Правилника о унутрашњем реду и чуварској служби НП Фрушка гора

План управљања НП Фрушка гора за период 2020.-2029.год. и Правилник о унутрашњем реду и чуварској служби, који су израђени и донети од стране Управљача, добили су сагласности надлежних органа.

У 2025. години очекујемо наставак примене и праћења документа .

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	200.000,00	Јавно предузеће

10.Активности на промоцији вредности заштићеног подручја

10.1.Промоција

У току следеће године, као и до сада радиће се на унапређењу промоције свих вредности Националног парка на свим нивоима, кроз сарадњу са свим релевантним стручним институцијама, средствима јавног информисања, научним и стручним установама, локалним самоуправама, туристичким и другим организацијама и корисницима, као и кроз учешће на манифестацијама и сајмовима. У плану је нарочито истакнуто унапређење сарадње са туристичким агенцијама и коришћење креиране информативне базе података за спровођење туристичких активности у Националном парку.

Активности:

- Медијска промоција (штампани медији, телевизија, друштвене мреже, радио, веб портали)
- Учешће на домаћим и међународним сајмовима и конференцијама
- Учешће на манифестацијама (Новосадско пролеће, Новосадска јесен, Гљиварски дани, Пударски дани, Бранково коло, Карловачка берба грожђа, Baby Exit)
- Организовање манифестација под окриљем ЈП Национални парк Фрушка гора (нпр. Фрушкогорски базар, Укуси Фрушке горе итд.)
- Сарадња са туристичким и другим организацијама
- Израда детаљне информативне базе података уз редовно ажурирање

- Стручно усавршавање запослених у Служби за одрживи туризам и презентацију (посета сајмовима у земљи и у иностранству, конференцијама, форумима, фестивалима, укључивање у пројекте везане за промоцију и развој туризма)
- Израда маскоте националног парка Фрушка гора, у циљу промоције и препознатљивости на туристичком тржишту

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	1.200.000,00	Јавно предузеће

10.2. Комуникација и информисање на подручју Националног парка Фрушка гора

У 2025. години радиће се на одржавању комуникације са посетиоцима Националног парка путем канала (e-mail: office@npfruskagora.rs и интернет портал), који су се показали веома корисни.

Посебан акценат биће стављен на унапређење комуникације путем друштвених мрежа, интерактивност сајта као и комуникацију преко организација које се баве промоцијом одрживог туризма.

Званичан веб сајт НП Фрушка гора (www.npfruskagora.co.rs) ће се редовно ажурирати. Садржај сајта је осмишљен тако да покрива све најважније аспекте пословања самог јавног предузећа са акцентом да презентује све природне, културне и историјске вредности подручја. Током 2025. године радиће се на изради интерактивних апликација, допуни садржаја и редовном објављивању вести из делатности Јавног предузећа као и о реализацији Програма управљања. Наставиће се припрема адекватног информативног материјала намењеног промоцији одрживог туризма приликом учешћа на сајмовима и сличним манифестацијама (општи флајер о свим природним, културним и историјским вредностима Националног парка Фрушка гора, као и тематски флајери везани за лов, риболов, туризам и екологију, каталог рустик производа, промотивни филмови и спотови везани за природне реткости Фрушке горе, презентације намењене различитом узрасту и сфери интересовања, израда нових туристичких и тематских карата у електронској форми, пропагандни материјал Националног парка пословни промо(календари, роковници фасцикле са логом и друго), као и блок промотивног ТВ материјала и филмови о Фрушкој гори који би се емитовали на локалним и регионалним ТВ станицама.

Активности:

- одржавање интернет портала
- унапређивање интерактивне карте Фрушке горе са туром 360 (додавање нових локација, допуна карте са угоститељским објектима на Фрушкој гори, као и винаријама)
- израда промотивног видео и штампаног материјала
- израда нове туристичке карте Фрушке горе
- израда новог модернијег сајта ЈП Национални парк Фрушка гора

-редовно ажурирање веб сајта

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	1.500.000,00	Јавно предузеће

10.3. Пружање услуга и организација догађаја и програма за посетиоце и локално становништво

Организоваће се већи број активности за посетиоце и локално становништво на подручју Националног парка. Највећу посећеност Фрушка гора има за 1. мај и за време фрушкогорског маратона на којем учествује више од 15.000 људи. Национални парк Фрушка гора ће бесплатно делити кесе за смеће и уклонити сав отпад који остане на Фрушкој гори након тих догађаја.

Организовање едукација за децу предшколског и школског узраста у циљу подизања еколошке свести, очувања и заштите природе.

У плану је пројекат „Потреба и значај локалне иницијативе и партнерства у функцији одрживог развоја туризма на територији НПФГ“. Циљ овог пројекта је окупљање препознатих интересних група, препознавање бројних проблема који произлазе из развоја туризма услед недостатка координације и јединства великог броја субјеката, успостављање сарадње и партнерства свих интересних група. Пројектне активности биће реализоване кроз организовање семинара на којима ће се обрађивати разне теме из области партнерства у туризму (едукације, предавања, радионице) Едукација учесника један је од примарних исхода, као и усвајање вештина и знања о важности партнерства и локалне иницијативе у спровођењу етичких постулата у развоју туризма.

Праћење развоја и учешће у пројектима одрживог туризма Министарства заштите животне средине и Министарства туризма и омладине, ради имплементирања развоја одрживог туризма у НП Фрушка гора.

Национални парк Фрушка гора ће учествовати у организацији традиционалних догађаја и обележавања значајних еколошких датума:

1. Дан шума (21. март)
2. Дан вода (22. март)
3. Дан заштите природе (11. април)
4. Дан планете земље (22. април)
5. Фрушкогорски маратон (22. и 23. април)

6. Празник рада (1. мај)
7. Европски дан паркова (24. мај)
8. Дан биодиверзитета (22. мај)
9. Недеља геопаркова (од 23. маја - до 04. јуна)
10. Дан заштите животне средине (5. јун)
11. Светски дан туризма (27. септембар)

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	800.000,00	Јавно предузеће

10.4. Међународна сарадња

Приоритет менаџмента Националног парка дефинисан је у визији Националног парка Фрушка гора којег треба представити међународној заједници са свим његовим природним и створеним вредностима кроз промоцију у стручним организацијама. Препознатљивост Националног парка Фрушка гора у међународним оквирима омогућиће остваривање сарадње са другим европским националним парковима, размену искустава, имплементацију развојних пројеката, едукацију и размену стручних кадрова и др.

Активности:

- учествовање у активностима EUROPARC федерације;
- студијске посете парковима и заштићеним просторима у РС и у региону
- повезивање са другим заштићеним подручјима у Србији
- остваривање сарадње са осталим Националним парковима у региону
- сарадња на пројекту „Regional action for combating forest crime and corruption“ у сарадњи са Министарством спољних послова Краљевине Норвешке.
- аплицирање и учешће на пројектима Интерег и другим ИПА пројектима које финансира Европска Унија.
- аплицирање на пројекте код амбасада у складу са њиховим конкурсима кроз програме „Зелене агенде“ и на тај начин унапређење заштите животне средине и шумског екосистема Националног парка.
- имплементација и реализација пројектних активности међународног карактера започетих у 2024. години.
- аплицирање на пркогранични пројекат агро-туризма и расадника кроз сарадњу са партнерским институцијама у Босни и Херцеговини на развоју расадничке производње аутохтоних врста и повезивање еколошког туризма са заштитом биодиверзитета.

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	700.000,00	Јавно предузеће

11. Студијска (истраживачка), програмска, планска и пројектна документација потребна за спровођење циљева и активности

11.1. Учешће управљача у изради Просторних и Урбанистичких планова

Скупштина АПВ у 2019. години усвојила је План подручја посебне намене Фрушке горе, те се активности управљача односе на примену Просторног плана. У сарадњи са локалном самоуправом, управљач ће учествовати у изради просторних планова детаљне регулације давањем посебних услова и контролом усклађености са планом поодручја посебне намене. Од стране Владе Републике Србије проглашен је општи интерес за План подручја посебне намене пута М21 Нови Сад – Рума и изградњу тунела кроз Фрушку гору. Управљач ЈП активно учествује у поступку експропријације и преносу права на парцелама у корист ЈП "Коридори Србије", као носиоцу инвестиције.

ЈП активно учествује у спровођењу плана изградње хотелског, спортског и рекреативног центра Летенка, чији је носилац Влада АПВ и Секретаријат за спорт.

Поред учешћа у изради Просторних планова за територију Националног парка Фрушка гора, као и његову заштитну зону, управљач редовно прати и остварује сарадњу приликом израде Урбанистичких планова за заштићено подручје, кроз припрему документације и прописивање мера и услова за њихову израду, али и кроз сарадњу са локалним самоуправама приликом избора локација. Приоритетни урбанистички планови за подручје Фрушке горе су ПДР викенд насеља Чортановачка шума и ПДР локалитета Иришки венац, ПДР Поповица, ПДР Ириг.

Активности на праћењу јавних увида ових планова у току 2025. године, као и сарадња приликом њихове израде одвијаће се са локалним самоуправама које доносе ове планове, као и са Заводима за урбанизам и другим предузећима којима ће бити поверен процес израде ових планова, корисницима подручја и Покрајинским секретаријатом за урбанизам и заштиту животне средине.

Савет корисника путем својих чланова, везаних за локалну самоуправу прати и доставља управљачу информације о планираним активностима израде просторних планова.

Активности:

- редовни састанци Комисије за праћење израде Просторног плана подручја посебне намене Фрушке горе;
- ажурирање GIS базе података и размена података са обрађивачем Планава приликом њихове припреме и израде;
- стални контакти са одсецима за урбанизам локалних самоуправа и корисницима простора, организација састанака;
- праћење обавештења о јавним увидима (сајтови одсека за урбанизам локалних самоуправа, Покрајинског секретаријата за урбанизам, пројектних предузећа...)
- анализа достављених планских решења и израда предлога за Комисију за спровођење режима заштите.

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	400.000,00	Јавно предузеће

11.2. Легализација објеката

У Покрајинском секретаријату за енергетику, грађевинарство и саобраћај воде се поступци озакоњења за 10 објеката изграђених или дограђених на простору Националног парка Фрушка гора без грађевинске дозволе, а чији је корисник управљач, односно ЈП Национални парк Фрушка гора. Поступци се воде према Закону о озакоњењу објеката („Сл. Гласник РС“ бр. 96/2015).

Активности:

- израда Елабората геодетских радова;
- израда Извештаја о затеченом стању објеката;
- израда Пројеката за извођење радова;
- прикупљање сагласности надлежних органа у поступку озакоњења;
- водопривредне дозволе, по потреби;
- сагласности и мишљења надлежних организација на чије инсталације су објекти прикључени;
- упис објеката у катастар непокретности.

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	950.000,00	Јавно предузеће

11.3. Израда планова

11.3.1. Израда основа за газдовање шумама

Током 2025.године уз помоћ Министарства пољопривреде шумарства и водопривреде – Управе за шуме, а према предлогу за скраћење периода трајања постојећих основа за газдовање шумама у газдинским јединицама којима управља ЈП Национални парк Фрушка гора радиће се на прикупљању теренских (таксационих) података, обележавању граница, обради прикупљених података и изради најмање 2 основе за газдовање шумама, а затим усвајање и верификовање тих основа од стране надлежних институција.

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	8.000.000,00	Јавно предузеће

11.3.2.Израда оперативних планова

Израда годишњег програма управљања

У складу са Законом о заштити природе и Законом о националним парковима за сваку годину се припрема и доноси Годишњи програм управљања Националним парком Фрушка гора.

Активности:

-припрема и доношење Годишњег програма управљања

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	400.000,00	Јавно предузеће

Законом о шумама ("Службени гласник РС" бр. 30/2010, 93/2012, 89/2015 и 95/2018-други закон) дефинисани су плански документи на оперативном нивоу у којима се дефинишу обим, место и динамика радова на заштити, гајењу, коришћењу и унапређивању шума, производњи шумског репродуктивног материјала, изградњи техничке инфраструктуре и средстава за извршење тих радова.

У 2019. години је започео поступак номинације локалитета Папратски до и Равне под заштиту UNESCO-а као примери нетакнутих или древних букових шума за добра светске баштине. Ови локалитети су предложени од стране Покрајинског завода за заштиту природе. У 2020. години је израђен номинациони досје, У 2025.ће се наставити договори око даљих смерница везаних за овај поступак.

Активности:

-израда Годишњег плана газдовања шумама (заштита, гајење, коришћење и унапређивање шума, производња шумског репродуктивног материјала, изградња

техничке инфраструктуре, израда Годишњег плана газдовања шумама у власништву сопственика шума на подручју НПФГ)

- израда новог Програма газдовања шумама сопственика појединачног поседа мањег од 100ха на подручју НПФГ
- израда измена основа
- израда Извођачких пројеката газдовања шумама
- израда Пројеката шумских комуникација (у склопу тога и израда геодетских подлога и увођење извођача у посао)
- израда санационих планова

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	1000.000,00	Јавно предузеће
Покрајински секрет. за пољ., водопр. и шумарство	900.000,00	Јавно предузеће

11.4. Откуп земљишта

У НП Фрушка гора одређен број парцела је у приватном власништву. Повремено власници ових парцела, с обзиром на право прече куповине, националном парку нуде на продају земљиште. Због лакшег провођења мера заштите у интересу државе је да ове парцеле откупи.

Активности:

- откуп понуђеног земљишта

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	1000.000,00	Јавно предузеће

11.5. Израда базе података- интерног катастра приватних шума Приватних власника

У 2025. години планира се допуна електронске базе података - интерног катастра приватних шума у Националном парку Фрушка гора и подразумева идентификацију шумског земљишта у приватној својини које се налазе у границама парка, утврђивање површина и утврђивање власништва на парцелама, као и формирање табела са утврђеним подацима и картирање истих.

12.Облици сарадње и партнерства са локалним становништвом и другим власницима и корисницима непокретности

12.1.Управљање посетиоцима

Управљање посетиоцима представља основ спровођења мера заштите у Националном парку Фрушка гора. Отвореност подручја путевима (М-21, Р-109, Р-130 и локални путеви) онемогућава потпуну заштиту националног парка. Велики број посетилаца угрожава природне вредности неконтролисаним боравком и посетама заштићеним локалитетима на Фрушкој гори. Стални контакт са посетиоцима, као и пораст страних посетилаца Националног парка Фрушка гора представља велику одговорност за чувара заштићеног подручја у обављању дужности и пружању информација. Чуварска служба и овлашћења чувара заштићеног подручја у вршењу дужности дефинисане су у Закону о заштити природе ("Службени гласник РС" бр. бр.36/2009, 88/2010, 91/10, 14/2016 и 95/2018 – други закон) у члану 109.и 110.

Циљ је обезбеђење сигурног и пријатног боравка посетиоца на територији НП са минималним утицајем на природу, израда и примена новог Правилника о унутрашњем реду.

Активности:

- обезбеђивање сигурности посетилаца током боравка на територији НП
- обезбеђивање већег броја људства за наплату накнада, ангажовањем већег броја људи из нашег предузећа или унајмљивање радника за тај посао.
- анализа и територијално утврђивање(надлежност РЈ и гпс, техничко стање и опремљеност излетничких локалитета и постојеће сигнализације
- мониторинг утицаја активности посетилаца на природу и њихово задовољство понудом Парка (анкетирање)
- едукација чувара природе

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	200.000,00	Јавно предузеће

12.2.Сарадња са другим институцијама и организацијама

Сарадња са стручним установама и институцијама условљена је потребама управљача за активностима које поспешују и развијају управљање заштићеним подручјем. Сарадња са локалном заједницом и другим заинтересованим странама одвија се путем достављених планских активности за 2025. годину, у складу са Законом о националним парковима.

Активности

-континуирана сарадња са надлежним министарствима и покрајинским секретаријатима, Институтом за ветеринарство из Новог Сада, Пастеровим заводом, Институтом за низијско шумарство, факултетима, Ловачким савезом Војводине и др.

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	1.000.000	Јавно предузеће

12.3.Сарадња са другим корисницима

Сарадње са корисницима доприноси развоју подручја Националног парка Фрушка гора, због тога управљач ће подржати све активности и идеје удружења, локалних самоуправа и других субјеката усмерених ка уређењу простора (извори, стазе,..), промоцији (ликовне колоније, еколошке, туристичке и едукативне манифестације,...) и изради пројектних предлога и пројеката.

Активности других корисника:

1. ПСД „Вилина водица“ – планира организацију Ђурђевданског уранка, Буковачки маратон и више пешачких активности током године.
2. Планинарско друштво Србије у наредној години планира
 - технички дан 30.03.2025.
 - одржавање традиционалног 48. фрушкогорског маратона 26-27.04.2025. год.
3. ПД „Железничар“ - Нови Сад
 - одржавање 26. Дунавске чаролије, 29-31.08.2025.- ПД „Железничар,, – Инђија
4. Планинарско –смучарско друштво планира:
 - породичну шетњу 11.05.2025. год.,
 - ноћни изазов 02.08.2025. год,
 - јесењи маратон планиран је 18.10.2025. год,
 - winter trail 21.12.2025
 - и свакодневне акције пешачења у природи.
5. Наставак изградње Фрушкогорског коридора.

6. Епархија Сремска у току године обављаће послове заштите, гајења унапређивања и одрживог коришћења у сопственим шумама.

7. ЈКП „Градско зеленило“ на простору Каменичког парка планира редовне активности на одржавању.

8. Покрајински завод за спорт и медицину спорта планира пружање туристичко-угоститељских услуга на Летенци.

9. Планинарско друштво Железничар 1948- Београд, планира 29.03 и 05.07.2025. год. Извођење планинарских акција.

10. ПСД „Поштар“ Нови Сад планира следеће активности:

- новогодишње пешачење, обично 2. јануара. Најчешћа рута Манастир Раковац - дом Змајевац и назад;

- традиционална планинарска акција ПСВ (прошле године и ПСС) „Меморијал Игњата Павласа“, планирана је за 18.01.2025. године, од Манастира Беочин до Павласовог чота и назад.

- традиционална акција „Светосавско пешачење“, планирана је за 25.01.2025. године, од Сремских Карловаца, преко Стражилова, Астала и Главице, до Парагова.

- у априлу месецу планира се традиционалну акцију Запад – Запад, која се најчешће реализује на потезу Нештин - Манастир Ђипша.

- Традиционална планинарска акција ПСВ „Ноћни планинарски марш“ одржаће се 8.11.2025. године, у последње време на потезу Поповица - Иришки венац – споменик Слобода и назад.

- Периодичне акције из програма „Упознајте Свету Фрушку гору пешице“ и „Деца и родитељи пешаче заједно“ реализују се у просеку по 6 пута годишње, на краћим кружним рутама у централном делу Фрушке горе.

- током 2025. године планира се обилазак Фрушкогорске трансверзале, у 12 етапа, углавном у пролетњим и јесењим месецима.

- екипа маркираната, у сарадњи са Комисијом за планинарске путеве ПСВ, наставиће да обнавља маркацију Фрушкогорске трансверзале, по накнадно утврђеном плану.

- завршетак маркирања и опремања стазе „Павласов круг“ коју реализујемо у сарадњи са ЈП „Национални парк Фрушка гора“.

11. Транснафта а.д. Панчево планира;

- санацију пута до зоне складишта у Лединцима,
- санацију потока у Лединцима.

12.4. Рад осталог особља и материјални трошкови

Из разлога континуираног управљања заштићеним подручјем, као и многобројних задатака на заштити и промовисању заштићеног природног добра, особље запослено код управљача на пословима управљања заштићеним подручјем и материјални трошкови њиховог рада приказани су на годишњем нивоу.

Извор средстава	Планирана средства РСД	Извршилац посла
Управљач	194.866.032,00	Јавно предузеће

13.Активности и мере на спровођењу програма са динамиком и субјектима реализације програма управљања и начин оцене успешности његове примене

Овим програмом, одређује се начин спровођења заштите, коришћења и управљање заштићеним подручјем, смернице и приоритети за заштиту и очување природних вредности заштићеног подручја у складу са Студијом заштите, развоја и унапређења овог заштићеног подручја и важећим Планом управљања Националним парком Фрушка гора.

За остварење задатих циљева неопходно је пре свега обезбедити финансијска средства из планираних извора и прихода. Динамика реализације активности и мера у великој мери ће зависити од динамике прилива средстава.

Организовање, опремање и кадровско оспособљавање представља основ за успешну реализацију Програма управљања. Такође, од изузетне важности је и континуирано чување и надзор заштићеног природног добра као и спровођење мера датих у правилнику о унутрашњем реду и чуварској служби.

За адекватну реализацију свих планираних активности и мера на заштити подручја неопходан је и усаглашен рад управљача и свих корисника подручја, локалног становништва, невладиних организација, заинтересованих страна и надлежних организација .

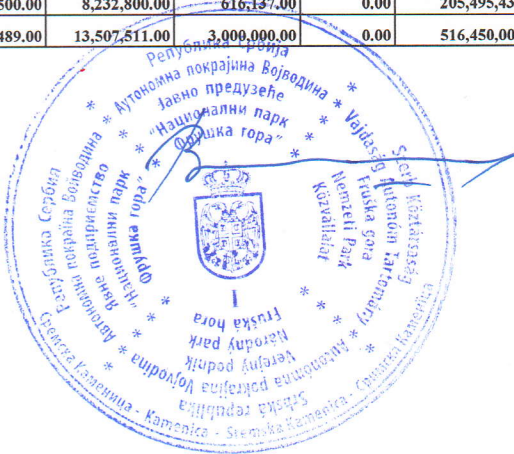
Успешност реализованих активности и мера биће приказана кроз Извештај о остварењу Програма управљања и Извештај о стању природних вредности и радом створених вредности.

ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН ЗА 2025. ГОДИНУ – Табела планираних расхода Јавног предузећа "НП Фрушка гора" за 2025. годину

Врста расхода	Извори и износи средстава (у динарима)					Укупно
	Буџет РС	Сопствени приходи	Буџет јединице локалне самоуправе (покрајина)	Приходи од донација, поклона и помоћи	Остала средства	
А.0 Чување, одржавање и презентација заштићеног подручја						
А.1. Чуварска служба						
A.1.1. Бруто зараде чувара (6.8.1.)	9,720,000.00	3,380,000.00				13,100,000.00
A.1.2. Едукација чувара природе (12.1.)		100,000.00				100,000.00
A.1.3. Анализа излетничких локалитета и постојеће сигнализације (12.1.)		100,000.00				100,000.00
A.1.4. Одржавање објеката, чистоће и уредности око објеката и на подручју НП (8.5.2.)	1,000,000.00	500,000.00				1,500,000.00
A.1.5. Припрема за реконструкцију објекта новог визиторског центра (8.5.5.)		300,000.00				300,000.00
A.1.6. Набавка средстава рада (6.8.3.)	5,500,000.00	5,600,000.00				11,100,000.00
А.2. Одржавање заштићеног подручја						
A.2.1. Остали трошкови чуварске службе (6.8.2.)	1,000,000.00	1,500,000.00				2,500,000.00
A.2.2. Рад осталог особља и материјални трошкови (12.4.)		213,429,989.00				213,429,989.00
Укупно А.0	17,220,000.00	224,909,989.00	0.00	0.00	0.00	242,129,989.00
Б.0. Управљање посетиоцима						
Б.1. Зараде и накнаде за рад запослених						
Б.2. Изградња, опремање и одржавање објеката						
B.2.1. Изградња, опремање и одржавање излетничке и рекреативне инфраструктуре (8.5.1.)	3,000,000.00	1,550,000.00				4,550,000.00
B.2.7. Улазне станице у Национални парк Фрушка гора (8.5.3.)		500,000.00				500,000.00
B.2.8. Текуће одржавање објеката управљача (8.5.4.)		2,000,000.00				2,000,000.00
Б.3. Набавка средстава рада (8.6.)						
Б.4. Промоција						
B.4.1. Израда Програма туристичке понуде, организовање радионица, формирање водичке службе и др. (8.4.)		2,000,000.00				2,000,000.00
B.4.2. Учешће на сајмовима, манифестацијама, израда сувенира и др. (10.1.)		1,200,000.00				1,200,000.00
B.4.3. Комуникација и информисање на подручју парка (10.2.)		1,500,000.00				1,500,000.00
B.4.4. Пружање услуга и организација догађаја и програма за посетиоце и локално становништво (10.3.)		800,000.00				800,000.00
B.4.5. Међународна сарадња (10.4.)		700,000.00				700,000.00
Укупно Б.0	3,000,000.00	10,250,000.00	0.00	0.00	0.00	13,250,000.00
В.0. Регулисање имовинско правних односа						
B.1. Легализација објеката (11.2.)		950,000.00				950,000.00
B.2. Откуп земљишта (11.4.)		1,000,000.00				1,000,000.00
Укупно В.0	0.00	1,950,000.00	0.00	0.00	0.00	1,950,000.00
Г.0. Праћење и унапређење стања заштићених подручја						
Г.1. Заштита станишта						
G.1.1. Одржавање ливада и ливало-степа (6.1.1.)		2,165,000.00	900,000.00			3,065,000.00
G.1.2. Контрола ширења бршљана и заштита шума од пепелнице (6.1.2.)		846,000.00				846,000.00
G.1.3. Праћење појаве сушења шума (6.1.3.)		200,000.00				200,000.00
G.1.4. Мониторинг диверзитета ентомофауне (6.1.4.)	320,000.00	200,000.00				520,000.00
G.1.5. Дијагнозно-прогнозна служба (6.1.5.)		190,000.00				190,000.00
G.1.6. Праћење процеса обнове у различитим шумским екосистемима (6.1.6.)		400,000.00				400,000.00
G.1.7. Заштита шумских екосистема од пожара (6.1.7.)	3,405,000.00	3,000,000.00	4,374,711.00			10,779,711.00
G.1.8. Ревитализација шумских екосистема (6.1.8.)	21,000,000.00	4,200,000.00				25,200,000.00
Г.2. Заштита флоре и фауне						
Г.2.2. Истраживање и праћење стања популација заштићених и строго заштићених врста (6.2.1.)						
G.2.2. Истраживање и праћење стања популација заштићених и строго заштићених врста (6.2.1.)		360,000.00				360,000.00
G.2.3. Заштита орла крсташа (Aquila heliaca) (6.2.2.)		200,000.00		2,383,863.00		2,583,863.00
G.2.4. Заштита шумске сове (Strix aluco) (6.2.3.)		150,000.00				150,000.00
G.2.5. Збрињавање и рехабилитација строго заштићених и заштићених дивљих животиња (6.2.4.)		50,000.00				50,000.00
Г.3. Заштита геонаслеђа						
G.3.1. Истраживање, мониторинг, одржавање и уређење објеката геонаслеђа (6.3.1.)		470,000.00				470,000.00
G.3.2. Геопарк Фрушка гора – Лесленд (6.3.2.)		100,000.00				100,000.00
G.4. Заштита културног наслеђа (6.5.)		450,000.00				450,000.00
Г.5. Научно истраживачки и образовни рад						
G.5.1. Образовање, популаризација и промоција научних истраживања (7.1.)		150,000.00				150,000.00
G.5.2. Израда стратегије обнове аутохтоних шума (7.2.)		2,500,000.00				2,500,000.00

ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН ЗА 2025. ГОДИНУ – Табела планираних расхода Јавног предузећа "НП Фрушка гора" за 2025. годину

Врста расхода	Извори и износи средстава (у динарима)					
	Буџет РС	Сопствени приходи	Буџет јединице локалне самоуправе (покрајина)	Приходи од донација, поклона и помоћи	Остала средства	Укупно
Г.5.3. Постављање огледних површина за различите помоћне мере прир. обнављању (7.3.)		400,000.00				400,000.00
Г.5.4. Истраживање фунгије Фрушке горе (7.4.)		190,000.00				190,000.00
Г.5.6. Увођење нових информационих технологија (7.5.)		2,000,000.00				2,000,000.00
Г.5.7. Пројекат унапређења општекорисних функција шума (7.6.)	190,000.00	200,000.00				390,000.00
Г.5.8. Едукација запослених (7.7.)		600,000.00				600,000.00
Г.6. Остало						0.00
Г.6.1. Дигитализација (6.6.)		1,500,000.00				1,500,000.00
Г.6.2. Управљање отпадом и чишћење простора (6.7.1)		280,000.00				280,000.00
Г.6.3. Мониторинг изворишта, водених токова и акумулација (6.7.2)		130,000.00				130,000.00
Г.6.4. Израда катастра путне мреже (6.7.3.)		120,000.00				120,000.00
Укупно Г.0	24,915,000.00	21,051,000.00	5,274,711.00	2,383,863.00	0.00	53,624,574.00
Д.0. Уређење простора и одрживо коришћење природних ресурса						
Д.1. Шуме						
Д.1.1. Радови на гајењу шума (8.1.1.1.)		49,258,000.00	2,412,000.00			51,670,000.00
Д.1.2. Производња садница (8.1.1.2.)		6,600,000.00				6,600,000.00
Д.1.3. Дознака стабала (8.1.1.3.)		6,640,000.00				6,640,000.00
Д.1.4. Очекивана количина и структура дрвних сортимената (8.1.1.5.)		98,626,000.00				98,626,000.00
Д.1.5. Изградња и одржавање шумских саобраћајница (8.1.1.6.)		2,422,500.00	4,920,800.00			7,343,300.00
Д.2. Ловна и роболовна фауна						0.00
Д.2.1. Реинтродукција европског јелена (8.2.1.)		1,500,000.00				1,500,000.00
Д.2.2. Побољшање услова у ловишту (8.2.2.)		4,000,000.00		616,137.00		4,616,137.00
Д.2.3. Мониторинг дивљачи (8.2.3.)		1,500,000.00				1,500,000.00
Д.2.4. Набавка дивљачи (8.2.4.1.)		1,000,000.00				1,000,000.00
Д.2.5. Мониторинг бизонске дивљачи (8.2.3.1.)		500,000.00				500,000.00
Д.2.6. Заштита и управљање риболовном фауном (8.2.5.)		12,600,000.00				12,600,000.00
Д.2.7. Сарадња са другим институцијама и организацијама (12.2.)		1,000,000.00				1,000,000.00
Д.3. Пољопривредно земљиште (8.3.)		500,000.00				500,000.00
Д.4. Утврђивање граница Националног парка Фрушка гора (9.1.)		500,000.00				500,000.00
Д.5. Израда нацрта планова и програма (9.2.)		200,000.00				200,000.00
Д.6. Учешће у изради Просторних и Урбанистичких планова (11.1.)		400,000.00				400,000.00
Д.7. Израда основа газдовања шумама (11.3.1.)		8,000,000.00				8,000,000.00
Д.8. Израда оперативних планова (11.3.2.)		1,400,000.00	900,000.00			2,300,000.00
Укупно Д.0	0.00	196,646,500.00	8,232,800.00	616,137.00	0.00	205,495,437.00
Укупно планирани расходи	45,135,000.00	454,807,489.00	13,507,511.00	3,000,000.00	0.00	516,450,000.00

Република Србија
МИНИСТАРСТВО

ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Број: 002311143 2024 14850 004 002 501 106

Датум: 6.9.2024. године

Немањина 22-26

Београд

ЈАВНО ПРЕДУЗЕЋЕ
„НАЦИОНАЛНИ ПАРК ФРУШКА ГОРА“

Број 1582

20.09. 2024 год.
СРЕМСКА КАМЕНИЦА

На основу члана 9. став 8. Закона о заштити природе („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 91/10 - исправка, 14/16, 95/18-др. закон и 71/21), члана 23. став 2. и члана 24. Закона о државној управи („Службени гласник РС”, бр. 79/05, 101/07, 95/10, 99/14, 30/18-др. закон и 47/18), члана 136. Закона о општем управном поступку („Службени гласник РС”, број 18/16 и 95/18 – аутентично тумачење), Закона о националним парковима („Службени гласник РС”, бр. 84/17 и 95/18 др. закон), Уредбе о еколошкој мрежи („Службени гласник РС”, број 102/10) и Уредбе о режимима заштите („Службени гласник РС”, број 31/12), решавајући по захтеву ЈП „Национални парк Фрушка гора”, Министарство заштите животне средине, државни секретар Сара Павков, по Решењу о овлашћењу број 001737340 2024 14850 008 005 000 001 од 23.5.2024. године, доноси:

РЕШЕЊЕ о условима заштите природе

На основу Стручне основе 03 број 019-2507/2 од 3.9.2024. године издатом од стране Покрајинског завода за заштиту природе, Планом управљања ЈП „Национални парк Фрушка гора” за период од 2019 до 2028. године и Просторним планом подручја посебне намене Националног парка „Фрушка Гора” („Службени лист АПВ”, број 8/19), утврђено је да Управљач - ЈП „Национални парк Фрушка гора”, планира израду Програма управљања НП „Фрушка гора” за 2025. годину, а који може извести под следећим условима:

1.) Све радове и активности у оквиру управљања и газдовања у НП „Фрушка гора” планирати у складу са мерама прописаним у условима заштите природе за План управљања. Ове мере је потребно уградити и у Програм управљања, а односе се на:

1.1) У режиму заштите I степена, **забрањено је:**

- коришћење природних ресурса и изградња објеката
- сви радови и активности осим:
 - научних истраживања и праћења природних процеса,
 - контролисаних посета у образовне и општекултурне сврхе,
 - спровођења заштитних, санационих и других неопходних мера у случају пожара, елементарних непогода и удеса, појава биљних и животињских болести и пренамножавања штеточина,

➤ посебних интервентних мера на заштити екосистема.

1.2.) У режиму II степена заштите, поред мера за III степен, забрањено је:

- изградња нових јавних путева,
- нарушавање и уништавање површина под травном вегетацијом, њихово преоравање и успостављање пољопривредне производње;

• уклањање травног покривача са површинским слојем земљишта;

• ноћење стада и постављање чобанских склоништа;

Ограничава се:

- изградња објеката и инфраструктуре, на потребе управљања заштићеним подручјем и постављање подземних вода уз постојећу инфраструктуру;

- асфалтирање путева на реконструкцију постојећих асфалтираних путева
- насипање шумских путева на употребу природних тврдих материјала
- насипање шумских путева на трасе и деонице усклађене са циљевима очувања природних вредности,
- завршни сек на просторне целине не веће од 5 ha, са успостављањем заштитног појаса између сечина ширине најмање 30 m у периоду од 10 година, осим за потребе ревитализације,
- обнова шумских састојина у појасу од најмање 30 метара око подручја са режимом заштите I степена, на групимичну обнову аутохтоних врста,
- обављање радова и активности у околини подручја под режимом заштите I степена у периоду од 15. марта до 1. августа, на удаљеност већу од 150 m или радове и активности плански усклађене са потребом очувања вредности локалитета,
- пашарење, на просторно и временски ограничене активности, по посебном програму,
- кошење, на просторно и временски ограничене активности, уз примену заштитних мера за флору и фауну,
- паљење вегетације на потребу ревитализације станишта, по посебном пројекту и условима заштите природе,
- лов у отвореним ловиштима, на просторно и временски ограничене активности на одржавању здравственог стања и бројности популација ловних врста,
- риболов на рекреативни, санациони риболов у научно-истраживачке сврхе и изловљавање алохтоних врста,
- туризам на просторно и временски ограничене активности, у складу са потребом очувања природних вредности,
- осветљавање простора на неопходно и усмерено осветљавање објеката, приземних површина и површине земљишта, као и за потребе безбедности саобраћајница, туристичких садржаја и културно-историјских вредности.
- употреба хемијских средстава на сузбијање пренамножених и инвазивних врста, болести и паразита у случајевима кад је немогуће применити алтернативно биолошко/механичко решење.

1.3.) У режиму III степена заштите, забрањено је:

- изградња објеката за депоновање радиоактивног и другог опасног отпада и других објеката којима би се могао загадити ваздух, вода и земљиште и угрозити флора и фауна,
- радови и активности који могу имати значајан неповољан утицај на геоморфолошке, хидролошке и педолошке карактеристике, живи свет, животну средину, еколошки интегритет и естетска обележја предела,
- узнемиравање, непланско сакупљање и уништавање дивљих животиња,
- уништавање и непланско уклањање и сакупљање дивљих биљака и гљива,
- уношење алохтоних врста животиња у отвореном делу ловишта,
- замена састојина аутохтоних врста дрвећа алохтоним,
- вршити чисту сечу аутохтоних шумских састојина, осим за потребе ревитализације станишта,
- сеча издвојених и репрезентативних јединки и група аутохтоних врста дрвећа,
- пошумљавање и преоравање травних станишта, ливада и пашњака.
- исушивати или затрпавати влажна станишта;
- узимање геолошког и палеонтолошког материјала, осим за потребе научних истраживања;
- експлоатација минералних сировина, осим подземних вода,
- хемијско и физичко загађивање, депоновање чврстог и течног отпада,
- испуштање непречишћених отпадних вода, као и вода испод квалитета који одговара II (β мезосапробној) класи;
- коришћење локалних шумских путева за јавни саобраћај,

- уништавање мобилијара уређених излетишта, информативних табли, излетничких стаза, туристичких пунктова и културно-историјских садржаја.

- возња возила на моторни погон, других возила и превозних средстава изван путева, стаза и простора који су за то намењени, осим за службене потребе,

- напасање стоке у шумама и на шумским ливадама, осим по посебним активностима ревитализације,

- обављање осталих активности којим би се могле нарушите природне вредности Националног парка.

Ограничава се:

- изградња објеката и инфраструктуре на потребе одрживог коришћења и управљања заштићеним подручјем, одржавање постојећих објеката, постојећу викенд зону и постављање подземних вода уз постојећу инфраструктуру,

- промена намене површина, на потребе ревитализације и унапређења природних станишта,

- активности на коповима на техничку и биолошку рекултивацију усклађену са потребама очувања природних вредности,

- уношење алохтоних врста биљака на привремено одржавање постојећих састојина и неинвазивних врста за спречавање ерозије, појаве клизишта и обнове шумског земљишта на деградованим стаништима;

- насељавање алохтоних врста животиња, на неинвазивне врсте на простору ограђених ловишта;

- обављање радова и активности у околини подручја под режимом заштите I степена у периоду од 15. марта до 1. августа, на удаљеност већу од 150 m или радове и активности плански усклађене са потребом очувања вредности локалитета,

- обнова шумских састојина у појасу од 30 метара око подручја са режимом заштите I степена, на групимичну обнову применом искључиво аутохтоних врста,

- пашарење, на просторно и временски ограничене активности, по посебном програму,

- кошење, на просторно и временски ограничене активности, уз примену заштитних мера за флору и фауну,

- паљење вегетације на потребу ревитализације станишта, по посебном пројекту и условима заштите природе;

- осветљавање простора на усмерено осветљавање објеката, приземних површина и површине земљишта, као и за потребе безбедности саобраћајница, туристичких садржаја и културно-историјских вредности.

- употреба хемијских средстава на сузбијање пренамножених и инвазивних врста, болести и паразита у случајевима кад је немогуће применити алтернативно биолошко/механичко решење.

- паркирање моторних возила и/или камп-приколица, постављање шатора, палење ватре и кретање паса на активности усклађене са циљевима очувања и управљања,

- туристичке активности на одрживе облике туризма и рекреације на за то уређеним локалитетима, објектима и стазама,

- риболов на спортски, рекреативни, санациони, риболов у научно-истраживачке сврхе и изловљавање алохтоних врста, као и на порибљавање аутохтоним врстама за потребе реинтродукције.

1.4.) Мере очувања и унапређења на подручју подр режимом заштите II и III степена

- очување репрезентативних геолошких, геоморфолошких и хидролошких појава и одлика, биогеографских обележја подручја, предеоног, екосистемског, специјског и генетског диверзитета,

- мониторинг природних вредности,

- очување мешовитог састава аутохтоних шумских екосистема,

- ревитализација травних, шумо-степских, шумских и влажних станишта,

- планско сузбијање и замена инвазивних врста аутохтоним,

- успостављање семенских објеката аутохтоних врста дрвећа,
 - обнова храстових шума,
 - постепено обнављање изданаčkih шума оптималним продужетком опходње приликом извођења оплодних сеча,
 - остављање најмање пет стабала по хектару приликом извођења оплодних сеча,
 - постепено превођење постојећих изданаčkih шума у виши узгојни облик, са искључивом применом аутохтоних врста,
 - потенцирање природне обнове шумских састојина,
 - очување мешовитог састава шуме са значајним учешћем старих стабала,
 - потенцирање обнове букве, храста китњака, сладуна и медунца на њиховим потенцијалним стаништима,
 - потенцирање обнове грабића на реликтном станишту источног дела Фрушке горе,
 - очување и унапређење стања високих шума применом природне обнове и благовремено и планско извођење мера неге и обнове шума, којима се обезбеђује природна структура и састав ових шума,
 - кошење ливада по прописаној динамици за појединачна подручја,
 - пашарење на издвојеним локалитетима, поготово на степским пашњацима у подножју,
- уз очување и унапређење традиционалних облика сточарства
- реинтродукција врста несталих са Фрушке горе или појединих њених делова,
 - мере активне заштите фауне (хранилишта, вештачка гнезда и др.),
 - заштита и уређење изворишта,
 - очување амбијенталних целина водопада и других објеката гео наслеђа,
 - презентација и популаризација природних и створених вредности Националног парка,
 - унапређење туристичке понуде и система управљања посетиоцима,
 - проходност еколошких коридора,
 - очување, рестаурација и стављање у функцију објеката културно-историјског наслеђа и традиционалног градитељства;
 - уређење излетничких и других репрезентативних простора.

2.) Програмским активностима обезбедити спровођење:

2.1.) Активне заштите строго заштићених и заштићених дивљих врста;

➤ Обезбеђивање сталног присуства довољне количине хране на хранилишту Средње брдо, уколико санитарно-безбедносни услови то дозволе, и то кроз: а) изношење најмање 250 kg угинулих животиња, њихових остатака и/или кланичног отпада у интервалима од 15 дана у периоду 1. октобар - 15. март; б) изношење најмање 200 kg угинулих животиња, њихових остатака и/или кланичног отпада у интервалима од 30 дана у периоду 16. март - 30. септембар;

➤ Имајући у виду одредбе Члана 47. Закона о заштити природе, према којима се о строго заштићеним и заштићеним дивљим врстама старају и управљачи заштићених подручја, који су дужни да спроводе мере на управљању популацијама у оквиру програма и планова управљања, планирати даље коришћење и унапређивање комплекса објеката (кавеза/волијера) за привремени смештај повређених, болесних и изнемоглих јединки строго заштићених врста, на подручју Радне јединице „Ердевик”.

➤ Спровођење мера заштите и унапређења популација пре свега строго заштићених врста, међу којима су приоритетне темељне вредности наведене у члану 3. Закона о Националним парковима, као и значајних унешених врста, европског бизона (*Bison bonasus*), европског јелена (*Cervus elaphus*) и др.

➤ Контроле инвазивних врста, мапирање њихових станишта, планирање мера на контроли њиховог ширења и сузбијања;

➤ Заштите, ревитализације и реконструкције типова станишта приоритетних за заштиту на међународном и националном нивоу (шумских, ливадских, степских и др.);

➤ Као значајне активности, овим програмом предвидети одржавање површина које су у претходном периоду биле предмет ревитализације, кроз кошење-тарупирање на локалитетима Нерадински до, Крушедолски пашњак, Реметски до и др.

➤ У оквиру активности на заштити и обнављању шумских екосистема, као приоритете предвидети шумске екосистеме који су као темељна вредност наведени у члану 3. Закона о Националним парковима.

2.1.3. Заштите геодиверзитета;

2.1.4. Мере на обезбеђивању услова за одрживо пашарење на постојећим травним површинама.

2.1.5. Редовно праћење стања популација одабраних строго заштићених врста.

2.2. Одрживо и интегрално коришћење као део одрживог развоја уградити у планске активности;

2.3. Програмске активности на уређењу простора одредити у складу са прописаним режимима заштите;

2.4. Дефинисати активности, облике и начине сарадње са најважнијим корисницима простора и локалним заједницама;

2.5. Обезбедити промоцију заштићеног подручја, информисање и едукацију корисника Националног парка;

2.6. Научно-истраживачки рад усмерити према потребама заштите и унапређења природних вредности.

3.) Програмом предвидети активности на наставку обележавања спољних и унутрашњих граница Националног парка. Имајући у виду обим послова на реализацији ове активности (дужина спољашње границе, потребни технички, кадровски временски и финансијски капацитети), као приоритет за 2025. годину издвојити обележавање граница на местима укрштања јавних, атарских и шумских путева са границама НП „Фрушка гора”, режим заштите I степена уколико није потпуно обележен, као и на местима која су досадашњим радом чуварске службе препозната као најугроженија.

4.) Обезбедити планско очување простора са улогом еколошких коридора (међународних, регионалних и локалних), у складу са Уредбом о еколошкој мрежи.

Образложење

Јавно предузеће „Национални парк Фрушка гора”, ул. Змајев трг 1, 21208 Сремска Каменица, упутио је захтев Министарству заштите животне средине, за издавање услова заштите природе за потребе израде Програма управљања НП „Фрушка гора” за 2025. годину.

На основу члана 9. став 5. Закона о заштити природе, по захтеву Министарства заштите животне средине, Покрајински завод за заштиту природе издао је Стручну основу (03 бр. 019-2507/2 од 3.9.2024. године) по предметном захтеву.

Констатовано је да се предметно подручје на коме се планирају активности, налази се у границама заштићеног подручја Национални парк „Фрушка гора” у режиму заштите I, II и III степена и у оквиру граница еколошки значајног подручја „Фрушка гора и Ковиљски рит” (бр. 14). еколошке мреже Републике Србије, као и у оквиру Емералд подручја „Фрушка гора” са класификационим кодом RS0000007, такође ово је међународно значајно подручја за биљке - IPA (Important Plant Area) под називом „Фрушка гора”, међународно и национално значајно подручје за птице - IBA (Important Bird Area) под називом „Фрушка гора” са кодом RS019IBA, и одабрано подручје за дневне лептире - PBA (Prime Butterfly Area) под називом „Фрушка гора 07” према Уредби о еколошкој мрежи.

Смернице за мере и активности у управљању НП „Фрушка гора“ утврђене су Просторним планом подручја посебне намене „Фрушка гора“, као и одговарајућим Планом управљања. На основу члана 54. став 4. Закона, План управљања остварује се годишњим програмима управљања.

У складу са горе наведеним издаје се Решење о условима заштите природе за потребе израде Програма управљања НП „Фрушка гора“ за 2025. годину, уз примену наведених мера и ограничења. За све друге радове/активности на предметном подручју, или промене планске/пројектне документације, потребно је поднети нови захтев.

Подносилац захтева је платио Републичку административну таксу и ослобођен је плаћања таксе за издавање стручне основе за израду Решења о условима заштите природе, по тарифном броју 186а Закона о републичким административним таксама („Службени гласник РС”, бр. 43/03, 51/03-испр., 61/05, 101/05-др. закон, 5/09, 54/09, 50/11, 70/11-усклађени дин. изн., 55/12-усклађени дин. изн., 93/12, 47/13-усклађени дин. изн., 65/13- др. закон, 57/14 - усклађени дин. изн., 45/15 - усклађени дин. изн., 83/15, 112/15, 50/16 - усклађени дин. изн., 61/17 - усклађени дин. изн., 113/17, 3/18 - испр., 50/18 - усклађени дин. изн., 95/18, 38/19 - усклађени дин. изн., 86/19, 90/19 - испр., 98/20 - усклађени дин. изн., 144/20, 62/21- усклађени дин. изн., 138/22 и 54/23 усклађени дин. изн.).

Поука о правном средству:

Против овог решења може се изјавити жалба Влади Републике Србије у року од 15 дана од дана његовог пријема. Жалба се предаје непосредно Министарству заштите животне средине у Београду, Немањина 22-26, 11000 Београд или путем поште са доказом о уплати републичке административне таксе у износу од 560 динара, по тарифном броју 6 Закона о републичким административним таксама („Службени гласник РС”, бр. 43/03, 51/03 - испр, 61/05, 101/05 - др. закон, 5/09, 54/09, 50/11, 70/11 - усклађени дин. изн, 55/12 - усклађени дин. изн, 93/12, 47/13 - усклађени дин. изн, 65/13 - др. закон, 57/14 - усклађени дин. изн, 45/15 - усклађени дин. изн, 83/15, 112/15, 50/16 - усклађени дин. изн, 61/17 - усклађени дин. изн, 113/2017, 3/18 - испр. и 50/18 - усклађени дин. изн, 95/2018, 38/19 - усклађени дин. изн, 86/19, 90/19 - испр. 98/20 - усклађени дин. изн, 144/20 и 62/21- усклађени дин. изн., 138/22 и 54/23 усклађени дин. изн.).

ДРЖАВНИ СЕКРЕТАР

Сара Павков

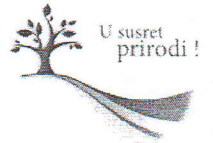

Достављено:

- Национални парк „Фрушка гора”
Змајев трг 1, 21208 Сремска Каменица
- Покарјански завод за заштиту природе
Радничка 20 а, Нови Сад
- Покрајински секретаријат за урбанизам и заштиту животне средине
Сектор за инспекцијске послове,
Булевар Михајла Пупина 16. 21000 Нови Сад
- Архива

ЈП „Национални парк Фрушка гора“
Трг Змај Јове 1, 21208 Сремска Каменица, Србија
Тел: 021/463-667, факс: 021/462-662
www.npfruskagora.co.rs
e-mail: office@npfruskagora.rs
Број : 1870/2
Дана : 14.11.2024. године

На основу члана 54. став 5. Закона о заштити природе ("Сл. гласник РС", бр. 36/2009, 88/2010, 91/2010 – испр., 14/2016 и 95/2018 – други закон), члана 12. став 6. Закона о националним парковима ("Сл. гласник РС", бр. 84/2015 и 95/2018 – други закон), члана 22. Закона о јавним предузећима ("Сл. гласник РС", број 15/2016 и 88/2019) и члана 15. Статута ЈП "Национални парк Фрушка гора", Надзорни одбор Јавног предузећа на седници одржаној 14.11.2024. године, донео је следећу:

ОДЛУКУ

Доноси се Програм управљања Националним парком Фрушка гора, за 2025. годину.

Председник Надзорног одбора:

Проф. др Александар Грубор

